JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE.

A°. 1859. Woensdag, 16 November, N°. 92.

HOOFD-BUREAU: Te **Batavia** bij H. M. VAN DORP; te **Samarang** bij DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te **Soerabaija** bij LE ROY & Co., te **Pasaroean** bij WEIJERMANS & Co., te **Cheribon** bij BLOK & RUZETTE, te **Tagal** bij Mevr. de Wed. G. M. VAN DORT, te **Madioen** bij G. A. HOGENRAAD, te **Padang** bij H. R. VAN WIJK, Rzn., voor de Buitenbezittingen bij de Agenten der Stoomschepen van den Heer W. CORES DE VRIES en voor **Nederland** bij J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te ***Amsterdam***.

Prijs per half jaar voor *Batavia* ... *f* 12,50.
„ „ „ „ „ *Java* ... „ 15,—.
„ „ „ „ „ *Buitenbezittingen* ... „ 17,50.
„ „ „ „ „ *Nederland* ... „ 22,50.
De betaling geschiedt vooruit.— Brieven ***franco***.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, voor posttijd.

De prijs der **Advertentiën** is **50** cents voor de Vijf woorden
Bij eerste of meerdere herhaling **25** „ „ „ „ „
Behalve het Zegel voor den Lande.

Bij deze Courant behooren twee BIJVOEGSELS.

Krachtens Koninklijke magtiging is bij beschikking van Zijne Excellentie den Minister van Staat, Minister van Kolonien, van 18 Augustus 1859, Lt. A, no. 29, de heer *H. J. van Swieten* ter beschikking gesteld van den Gouverneur-Generaal, om te worden geplaatst als adsistent bij de tabakscultuur in *Nederlandsch-Indie*.

Bij beschikking van Zijne Excellentie den Minister van Staat, Minister van Kolonien, van den 12den September 1859, La. A, no. 16, is aan *C. Rosemeier*, laatstelijk stadsapotheker te *Soerabaija*, thans met verlof in *Nederland*, verleend eene verlofsverlenging voor den tijd van één jaar.

Civiel Departement.

Onslagen:

Op zijn verzoek, eervol, uit zijne betrekking, de Nederlandsche commissaris in Japan, mr. J. H. Donker Curtius, onder dankbetuiging voor de vele en belangrijke diensten in die betrekking bewezen.

Benoemd:

Tot consul-generaal der Nederlanden in Japan, het lid in den raad van Justitie te Batavia mr. J. K. de Wit.

Tot kanselier van den consul-generaal der Nederlanden in Japan, de ambtenaar der 1ste klasse mr. J. P. Metman, thans ter beschikking van den directeur van finantien; met bepaling dat hij tevens zal uitoefenen de functie van notaris, vendumeester, ambtenaar van den burgerlijken stand en agent van de weeskamer.

Ingetrokken:

De aan J. Groneman verleende admissie tot uitoefening der genees-, heel- en verloskundige praktijk te Batavia.

Magtiging verleend:

Tot de uitreiking aan J. Groneman eener acte van toelating tot de uitoefening der genees-, heel-en verloskundige praktijk in de residentie Preanger Regentschappen, en in het bijzonder te Bandong.

Goedgekeurd:

dat door den Resident van Timor.

Is Ontslagen:

Eervol, wegens vertrek, als civiel gezaghebber van de Solor eilanden, de kapitein der infanterie J. Hubeek.

Is Opgedragen:

De betrekking van civielen gezaghebber van de Solor eilanden aan den tweeden luitenant der infanterie H. Demmeni, benoemd militair commandant van Larantoeka.

Militair Departement.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den adspirant-betaalmeester der militaire administratie L. Barail, en aan den opziener over de timmerlieden bij den artillerie-constructie-winkel te Soerabaija, J. M. Huijsdens.

Benoemd:

Tot adspirant betaalmeester bij de militaire administratie, de adjudant onderofficier van het garnizoens bataillon der eerste militaire afdeeling op Java S. J. Osten.

Tot magazijnmeester bij het afdeelings kleeding magazijn te Padang (militair ambtenaar der tweede klasse), de militaire ambtenaar der tweede klasse E. Geluk, thans op wachtgeld.

Marine Departement.

Benoemd:

Tot baas-bankwerker bij de fabriek voor de marine en het stoomwezen te Soerabaija, W. P. Kok, onlangs uit Nederland aangekomen.

Berigt Voor Zeevarenden.

De commissie tot verbetering der Indische zeekaarten brengt ter kennisse van belanghebbenden, dat door haar is uitgegeven en verkrijgbaar gesteld de *kaart van de reede van Muntok*, door Z. M. opnemingsvaartuig *Pylades*, en van *Laboehan Tring*, door het Etat-major Z. M. stoomschip *Samarang*.

De Schout-bij-Nacht, President der commissie vd.,
G. VOGELPOOT.

VENDUTIEN.

Op Donderdag, den 17 November, voor het pakhuis van de Heeren L. Platon & Co., tegenover de Javasche Bank, door Gebr. Roselje & Co.

Op Vrijdag, den 18 November, voor het commissiehuis van Cassalette & Co.

Op Maandag, den 21 November, voor het locaal der Weeskamer te Batavia.

en

à 4 pCt. vendusalaris, voor het commissiehuis van John Pryce & Co.

Op Dingsdag, den 22 November, in het locaal van het collegie van boedelmeesteren.

Op Zaturdag, den 17 December, in het locaal der beurs.

Oproeping van Crediteuren.

In de Javasche Courant van heden worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in de navolgende boedels:

Door het collegie van Boedelmeesteren te Batavia, van wijlen de Inlandsche vrouw Sarina.

Door de Wees- en Boedelkamer te Macassar, van wijlen den heer W. O. Burgemeestre.

Aangekomen Vreemdelingen

van den 12 tot en met den 15 November 1859.

MARINE HOTEL. C. Andreas, van Samarang. — W. de Jong, van Idem. — F. Wulp, van Pontianak. — C. F. Erdbrink, van Samarang — Mr. F. A. Lo[illegible]n, van Buitenzorg.

HOTEL DER NEDERLANDEN. J. Admiraal, van Amoy. — H. J. Koenen, van Idem. — S. K. Korff, van Melbourne. — Geo S. Justin, van Liverpool. — B. C. de Jong, van Pontianak. — W. E. Dey, van Rotterdam. — Dirk F. Tjassens, van de Reede.

HOTEL DES INDES. K. J. Alams, van de Reede. — D. W. Muller, van Idem. — J. H. Bouthier, van Idem. — G. W. Parker, van Amerika — John Everitt, van Engeland. — Clayton, van Idem. — Sarmenter, van Idem. — F. A. de Boer, van de Reede. — J. J. E. van Riemsdijk, van Siak. — J. W. Otterhoud, van Palembang. — F. G. H. Schitto, van Idem. — D. A. Degering, van de Reede. — F. Verpleeg, van Palembang. — Bonnet en Echtgenoot, van Soerabaija. — C. de Lamer, van Cochin-China. — Varangot, van Idem. — J. Kooy, van Cheribon. — Stephanoff, van Japan. — Ayotjowitz, van Idem. — E. Motten, van Idem. — C. Kisliuski, van Idem. — R. J. Louteroij, van Idem. — L. K. Wassiliski, van Idem. — A. De Borodyra, van Idem. — B. Renbruks, van Soerabaija. — G. S. Molenaar, van Idem. — Stranoff, van Japan. — Eckimoff, van Idem. — Abjolowitsz, van Idem. — Elpa, van Idem. — Eurunoff, van Idem. — Mouchokoff, van Idem. — Witkousky, van Idem. — Meijoloff, van van Idem. — K. J. Kisliuski, van Idem. — J. D. Zayzewisck, van Idem. — N. Mac Lead, van de Reede. — A. F. Meijer, van Idem.

HOTEL WILLEM II. Verweij, van Krawang. — de Haan en Echtgenoot, van Onrust.

JAVA HOTEL. W. A. J. Kuller, van Soerabaija. — S. P. A. Soderbergh en Familie, van Madioen. — J. H. Walter, van Macassar. — K. Ahlborg en Echtgenoot, van Glasgow. — L. Crevecoeur, van Bezoeki. — Scharten en Echtgenoot, van het Hotel des Indes. — D. N. Nolten, van Idem. — M. J. Hanssens, van Idem. — J. Rip, van Amsterdam.

Vertrekkende Personen.

A. van Diggelen. — J. M. Huijsdens en familie. — Mr. P. S. Gerlings.

Advertentiën.

VIJF-EN-TWINTIG JARIGE
HUWELIJKS-VEREENIGING
van
C. J. LE ROUX
en
C. A. KUIJP.

KEDIRIE, 5 *November* 1859. (3587)

Getrouwd:
W. VAN SWIETEN.
met
PAULINE HECKLER.
INDRAMAIJOE, 22 September 1859. (3590)

Getrouwd:
GUALTHERUS KOLFF
en
L. M. ELGENHUIZEN.
BATAVIA, 10 November 1859. (3546)

Getrouwd:
D. DE WILDE
met
J. OLLAND.
BATAVIA, 10 November 1859. (3536)

Getrouwd:
VAN DOMPSELER Sr.
en
T. M. F. DE PAULIJ.
12 November 1859.
Eenige kennisgeving. (3586)

Bevallen van een' ZOON, *C. van Haren Noman, Jacometti.*
LEIJDEN, 21 *September* 1859. (3543)

Bevallen van eene dochter *J. J. R. Coster, Meijer.*
PALEMBANG, 27 *October* 1859.
Algemeene kennisgave. (3573)

Bevallen van eenen ZOON, *G. C. Klaassens*, geb. Muller.
BATAVIA, 7 November 1859. (3581)

Bevallen van eene DOCHTER, de geliefde echtgenoote van
F. BAUDOIN.
SAMARANG, 8 *November* 1859. (3541)

Bevallen van eene DOCHTER, *H. P. Fransen van de Putte*, geb. *van Wealderen.*
PANDJIE (Bezoekie) den 15 November 1859. (3571)

Bevallen van eene DOCHTER, *M. van den Broek, Wijnmalen.*
BATAVIA, 16 *November* 1859.
Eenige kennisgeving. (3599)

Overleden na langdurig lijden, te Westzaan in Noord-Holland den 20 *September* 1859, *Anna Elisabeth*, in den ouderdom van ruim vijftien jaren, oudste kind van
J. J. SCHEUER,
J. B. SCHEUER,
Eenige kennisgeving. *Geb. Auffmorth.*
(3557).

Op den 4den October 1859, overleed op den huize ***Tiada katahoewan***, de gunstig bekende schrijfster van het Maleisch kookboek **Kokki Bitja, NONNA CORNELIA**. (3592)

Het kindje ons op den 24sten October jl. geschonken, moesten wij op heden door den dood verliezen.
Mr. B. J. VAN DIJK.
H. VAN DIJK.
Voorsteegh.
BREBES, 30 *October* 1859. (3540)

Op den 2den November overleed alhier ons geliefd jongste zoontje *Lambertus Pieter*, in den nog jeugdigen leeftijd van ruim acht maanden.
Dr. C. L. VLAANDEREN.
G. J. VLAANDEREN.
(3557) *Rutgers.*
BATAVIA, 12 *November* 1859.

Heden overleed alhier mijn innig geliefd DOCHTERTJE, ***Sophia Engelliena***, in den ouderdom van acht maanden en veertien dagen, diep betreurd door mijn en mijne familie.
J. DE SERA.
WIJNKOOPSBAAIJ, 4 November 1859. (3566)

Ons geliefde kind ruim twee maanden oud ontviel ons heden.
M. C. MACARTICH.
T. MACARTICH, geb. Martherus.
BATAVIA, 8 *November* 1859. (3567)

Lees Hier!

De in het vorige nummer dezer Courant geannonceerde Vendutie op Donderdag den 17 November 1859, voor het Commissiehuis van
GEBRS. ROSELJE & Co.,
zal plaats hebben
in de localen tegenover de *Javasche Bank*, van de Heeren L. PLATON & Co.,
alwaar zal worden gecontinueerd met den verkoop der op de Vendutie van 15 dezer uit gebrek aan tijd onverkocht geblevene
GOEDEREN, *bestaande uit:*
ROODE WIJN op fust en in kisten,
een klein partijtje superieure
CHAMPAGNE-WIJN
van het gerenomeerde merk „MUM”.
SPIEGELS, SCHILDERIJEN,
WAGENTUIGEN, FLANEL, TRICOT, HOEDEN, MEUBEL-BEKLEEDING, ZADELS, PORCELEIN.
Eenige kavelingen geassorteerde
PROVISIEN IN BLIK,
etc. (3597)

De tegen 16 dezer geannonceerde

VERKOOP

van het gestrande schip OSIRIS, gevoerd geweest door kapitein W. H. CRAMER, is twee dagen uitgesteld, en zal alsnu plaats hebben

op Vrijdag den 18den November aanstaande.

in het Entrepôt-huis La. C, aan de Kaliemaas, des morgens ten half 9 ure.

Onmiddelijk daarna zullen mede worden verkocht, de geredde inventaris, eene partij beschadigde Koffij en Suiker van bovengenoemden Bodem afkomstig.

(3600) SCHIMMELPENNINCK EN Co.

SOERABAIJA, 10 *November* 1859.

VENDUTIE

op Vrijdag den 18 November 1859,

voor het Commissiehuis van

CASSALETTE & Co.,

van Diverse Lijnwaden, Japansch batik en Cotonetten, Japansche Chales, 50 st. Broekenstof, Wagenlaken in verschillende kleuren, Lampbollons, Lampglazen, Bollantaarns, Waskaarsen, Fachnerwater, etc.

en

Tot sluiting van Rekening:

190	dozijn	COGNAC.
21	„	MUSCAT FRONTIGNAC
14	„	„ LUNEL.
14	„	BOURGOGNE
18	„	GRAVIS
21	„	BARSAC
24	„	HAUT SAUTERNE
10	„	CHATEAU LONGUEVILLE
10	„	„ MARGAUX
18	„	HAUT BRION
8	„	CANTEMERLE
8	„	CHATEAU LATOUR
12	„	„ RAUZAN
21	„	ABSINTHE
12	„	PONTET CAMET
11	„	KIRSCHWASSER
31	„	CHAMPAGNE

en

10 kisten à 100/2 SARDINES à l'huile

Verder:

32 kisten à 1 dozijn Hollandsche **Likeur** uit de fabriek 't **LOOTSJE**. (3564)

OP DE VENDUTIE

van Vrijdag den 18 November,

voor het Commissiehuis van

CASSALETTE & Co,

zullen nog worden verkocht:

24 Chineesche Luijerstoelen en 6 kisten inhoudende 12 groote Chineesche manderijnbeelden,

min of meer beschadigd. (3610)

OP DE VENDUTIE

van Vrijdag den 18 dezer, voor het Commissiehuis van

CASSALETTE & Co.,

zal nog worden verkocht:

27 ZAKKEN MENIER

bijzonder aantebevelen voor **Paarden** voedsel. (3619)

OP DE VENDUTIE

van Vrijdag den 18den dezer,

voor het Commissiehuis van

CASSALETTE & CO,

zal nog worden verkocht:

EEN GROOTE HUISKLOK,

met orgel, spelende 8 verschillende ARIA'S (3618).

OP DE VENDUTIE

van Maandag den 21sten November 1859, zal verkocht worden ***zonder reserve:***

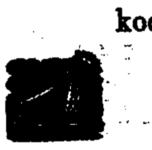

Een sterke en goedzeilende

KOTTER,

van Djatiehout met ruime Kajuit.

zoomede:

Een kompleete IJZEREN KOMBUIS met Koperen Ketels.

(3615) JOHN PRYCE EN Co.

VENDUTIE

Op Maandag, den 21sten November 1859,

voor het Commissiehuis van

JOHN PRYCE & CO.,

à 4 pCt. Vendusalaris,

van diverse beschadigde Lijnwaden,

waaronder:

25 Balen wit Garen à 3 picols,

verder van

Superieure Engelsche

Hang- en Tafellampen,

BENDIEVEEREN,

3 fraaije Engelsche BUKSEN met waarlooze HAGELLOOPEN,

HANGSLOTEN, SPIJKERTJES,

50 vaatjes Boter, merk *van der Leeuw*,

in kleine Kavelingen, enz., enz. (3616)

OP DE VENDUTIE

van Maandag den 21sten November,

zullen alsnog worden verkocht:

12 Kruiwagens *(Hand Trucks)*

(3620) JOHN PRYCE EN CO.

OP DE VENDUTIE

van Maandag 21 November 1859, zal *ten elf ure* worden verkocht:

een volledig gastoestel,

met Lampen en Pijpen,

zoomede:

Eene **lithographische Pers met steenen**

en verder toebehooren.

(3614) JOHN PRYCE EN Co.

Op de Vendutie

voor het lokaal der Weeskamer

op 21sten dezer, zal mede worden verkocht:

Een Chineesch kinder **Halssieraad** met 13 Diamanten.

Twee **Haarspelden**	....	„ 25	„
„ **Lidringen** ieder	....	„ 7	„
„ **Ringen**	....	„ 7	„
Een paar **Oorhangers**	....	„ 64	„
„ „ **Armbanden**	....	„ 80	„

en

SMARAGDEN,

Een Gouden **Buikband** wegende $10^3/_4$ reaal.

„ „ **Buikplaat** „ $6^1/_2$ „

„ **Borstspeld** met 16 Diamanten.

„ paar **Giwangs**, met een' groote Diamant.

Zes **Ringen** met Diamanten en Brillanten.

Een stel **Knoopen** van 18 stuks, ieder met een Brillant.

en andere

PRECIOSA'S.

6 Kisten PAPIER en Koopmansboeken.
4 Balen WOLLEN DEKENS.
1 Kist EAU DE COLOGNE ad 40 dozijn.
4 JAGTGEWEREN.
2 Kisten RIJNWIJN ieder ad 50 flesschen.

en

precies ten-elf ure,

de bereids geannonceerde Chineesche woonhuizen.

(3589)

Op de Vendutie

bij de Weeskamer op den 21 dezer,

zal verkocht worden:

Een ***Erf*** bebouwd met twee in elkander uitkomende woningen van ***Steen*** en met ***Pannen gedekt***, behoorende tot den ***Failliete-boedel*** van den Luitenant titulair der chinezen **Tan Hongkak**, gelegen in het ***Westerveld***, deel 4, No. 177 en 178, buurt ***Klenteng***, bij de verponding geregistreerd sub No. 4042 en getaxeerd voor ***f 2800***.

BATAVIA, 11 *November* 1859. (3584)

Op de Vendutie

van den 22sten November 1859,

in het lokaal van het Kollegie van Boedelmeesteren, voor rekening des boedels van wijlen *Tan Soeijtek* zal worden verkocht:

Een ERF bebouwd met een steenen HUIS, gelegen op *Antjol*, verponding No. 3400, met deszelfs Inventaris.

(3561)

VENDUTIE

Woensdag den 23 November 1859,

voor het commissiehuis van

J. SPEET,

à 6 pCt. Vendusalaris,

van zeer fraaije pleeten, vergulde koper en zwart verlakte Wagen en Bendietuigen geheel kompleet, zijden Stoffen,

fijn wit piqué,

HOLLANDSCHE SUIKERBROODEN,

Engelsche Gendies,

Chitzen, Sarongs, Slendangs, zijde Fluweel, meubelen, Rijtuigen,

CHAMPAGNE,

op heele en halve flesschen,

BOTER, HAMMEN, SAUCIJZEN EN ANDERE

PROVISIEN,

ALSMEDE

voor rekening van wien zulks zoude mogen aangaan van

$\frac{S\,217}{A\,262}$ **56** balen door zeewater beschadigde

GOENIEZAKKEN

aangebragt per ***Copernicus***, Kapt. L. Visser, alsmede een factuur zeer fraaije

DAMES en KINDERSCHOENEN.

(364[illegible])

Op de Vendutie

van Woensdag den 23sten November,

bij **J. SPEET**,

zal nog worden verkocht:

1 partij gedroogde

APPELEN EN PEEREN.

(3617)

Vendutie te Bandong,

op Maandag den 28sten November 1859,

ten huize van wijlen den Heer

Jhr. Mr. D. A. GEVERS.

Van een wel geconserveerden en soliden inboedel, goede rij- en wagenpaarden, wagens waaronder eene amerikaansche Handchais, fraaije Geweren, enz. (3542)

OP DE VENDUTIE

van 28 November e. k. te Bandong, zullen voor rekening des boedels van wijlen den Heer *Jhr. Mr. D. A. Gevers* worden verkocht, de volgende Rijpaarden:

Een Preanger Schimmel Hengst genaamd *Sie Baboe*, hoog 4 voet 3 duim,

Een Arabier id. id. hoog 4 voet en 9 d.

Een Schimmel Merrie » 4 » » 9 »

Een zwarte Hengst (Sandelwood).

Een bruine »

voorts:

Een span bruine Wagenpaarden (Sandelwood)

Een » Schimel Wagenpaarden (Macassaren)

Een » Preanger Wagenpaarden

Eene KOETS-COUPÉ en een REISWAGEN

(3595)

In den loop van Januarij 1860,

zullen bij onderhandsche inschrijving onder nadere goedkeuring van het Gouvernement worden verkocht,

Twee Suiker Fabrieken,

met de daaraan verbondene contracten.

Nadere informatiën bij

(3559) O. VAN REES te Poerworedjo, en T. LUCASSEN » Tegal.

Op een nader te bepalen dag
in de maand December aanstaande,
zal op

PUBLIEKE VENDUTIE

te GENDING, PROBOLINGO verkocht worden:

EENE GROOTE ARAKSTOKERIJ,

met al de daaraan verbondene gebouwen (met regt van opstal) Machineriën, enz., gelegen te Gending, residentie Probolingo.
Inlichtingen bij de ondergeteekenden te bekomen, zijnde dezelve inmiddels uit de hand te koop.
W. MAJOR EN Co.
PASOEROEWAN 9 November 1859. (3605)

VERSCH

AMERICAANSCH MEEL

ex „Oriental".
Bij
(3604) ABEELEN, DENNISON en Co.

Het

MAGAZIJN VAN PIANO'S,

van

DUBRAY & Co.,

Gang Patjenongang,

is ruim voorzien van uitmuntende Piano's in verschillend model, uit de Parijsche fabrieken, expresselijk voor het Indisch klimaat vervaardigd.
Hiervan geven zij een ernstig gemeenden waarborg, en tevens of verzekering, dat zij, indien er, uithoofde van gemis aan soliditeit, het een of ander gebrek aan deze Piano's mogt ontstaan, bereid zijn, die tegen andere te verwisselen.

Piano's in Ruil en te Huur. Stemmen van Piano's. Abonnements-prijs *f* 25.— per kwartaal. Reperatie van allerlei soorten van instrumenten.

Muziek, Instrumenten, Snaren,
en eindelijk:

ORGUES à MANIVELLES.

(3578)

Zeer ligte **Assen** en **Veeren**, gelijk die in gebruik voor *Amerikaansche* HAND-WAGENS.
à Contant
bij
(3602) ABEELEN, DENNISON EN Co.

Ontvangen per *Richard Thornton:*
Brown's patent Levingston's

IJZEREN VELDBEDDEN,

VELDBEDDEN,
welke in elkander geschoven de grootte en vorm van een kleine koffer hebben, en tevens tot berging van kleedingstukken dienen,

IJZEREN STOELEN,

WAGENTUIGEN voor Sydney-paarden,
Bijzonder fraaije HOOFDSTELLEN voor Dames-Rijpaarden,

SCHILDERIJEN,

TOONEELKIJKERS,

Newman's Verwdoozen,

ZAK-INKTKOKERS.

Chubb's patent GELD- en PAPIER-TROMMELS, Tann's ijzeren BRANDWAARBORGKASTEN, Mappin's SCHEERMESSEN, HOROLOGIEN,
benevens:
eene uitmuntende collectie

Geweren en Buksen,

van *E. M. Reilly,*
en

ADAM'S PATENT

REVOLVER PISTOLEN,

in kistjes.
(3549) JOHN PRYCE EN Co.

Societeit de Harmonie.

STAFMUZIJK,

Op Woensdag, den 16 November, des avonds
ten 8 ure.
Namens de Directie:
De Secretaris,
(3572) E. JEEKEL.

Théâtre Français de Batavia.

Avec la permission de Mr. le Résident.

VENDREDI 18 NOVEMBRE 1859.

Deuxième répresentation du 1er mois de l'Abonnement (2me. année)

2me Debut de Mr. **Carnaud,** *Baryton.*

LA FAVORITE.

GRAND OPERA EN 4 ACTES.

On peut s'abonner et retenir des places pour l'abonnement demain JEUDI, VENDREDI, SAMEDI, DIMANCHE et LUNDI, de 8 heures du matin, jusqu'à midi au contrôle du théatre et les jours suivants chez le Directeur-Gérant Basar–baroe.

à l'étude pour les Débuts de

Mr. VINCENT,

1er Ténor de grand-opéra

LA REINE DE CHYPRE.

Le spectacte commencera à $7^1/_2$ précises.
(3582) VAN KINSBERGEN, *Directeur-Gérant.*

MAATSCHAPPIJ:

Tot Nut van 't Algemeen in Oost-Indie.

Algemeene Vergadering op Donderdag, 17 November 1859, des avonds ten half acht ure precies, in de Harmonie.

Ballotage.
Verantwoording van den penningmeester der maatschappij 1858—1859. Benoeming eener commissie van drie leden tot herziening (wetten art. 20).
Verslag wegens de volksleesbibliotheek, 1858—1859.
Mededeelingen van verschillenden aard.
Herziening van de art. 19, 2de al., 20, 3de al. en 35 van het reglement voor de spaarbank.
Benoeming van eenen voorzitter, ondervoorzitter en secretaris der maatschappij, in plaats van de als zoodanig aftredende heeren **Mr. J. Voute, D. Janette Walen en J. Munnich,** (wetten art. 12).
De Secretaris,
(3568 J. MUNNICH.

LOGE DE STER IN HET OOSTEN.

Receptie in den 1sten graad,
op Donderdag den 17den November 1859, des avonds ten 8 ure.
De 1e Secretaris,
(3538) G. P. J. OCKERSE.

Puike

GRASBOTER,

GEDROOGDE ZURE APPELEN,

VERSCHE PERZIKEN IN BLIK,

Versche Sam. Beschuit

en

PUIKE ZOETEM. KAAS.

bij
(3548) GEBRS. VEIT.
Passar Senin* en *Passar Pisang.

Verkrijgbaar:

Versch

ST. NICOLAAS GEBAK,

bij flesschen en per pond.
(3552) LEROUX & Co.

DIVERSE AMERIKAANSCHE DAMEN,

WIP STOELEN & INVALIDE STOELEN
nieuw soort.
Bij
(3605) ABEELEN, DENNISON en Co.

INDRAMAJOE TAFELRIJST,

steeds verkrijgbaar met zakken bij den Heer *J. F. Heckler,* te Indramaijoe, tot wien men zich kan vervoegen of wel tot
(3569) REIJNST EN VINJU.

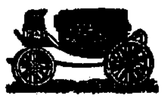

ENGELSCHE REISWAGENS,
bij
(3601) ABEELEN, DENNISON EN Co.

Verkrijgbaar:

Pure Witte Gom Arabic,
per pond of per flesch.

BOMBAY UIJEN & DUCKS,

bij
(3596) J. BROWN.

Mijn broeder B. A. VAN DORP, heeft van af heden mijne **Generale Procuratie.**
H. M. VAN DORP.
BATAVIA, 16 *November* 1859. (3613)

Met veel genoegen ontvangen eene recepis no. 92299 à ***f* 100** ten behoeve dergenen, die hunne naaste betrekkingen verloren hebben door den moord te *Bandjermassing.*
(3596)

WORDT TEN SPOEDIGSTE VERLANGD

EENE VROUW, voor het besturen eener **Huishouding** voor het **Landhuis**

KEDOENG BADAK.

Brieven franco, onder Letter Z. aan den uitgever van den *Java-Bode.*
(3583) J. A. MAY.

HOLLOWAY'S ZALF EN PILLEN.

Nimmer hebben medicijnen zulke wonderen verrigt als deze, zoowel in Java als elders. Verouderde wonden, zweren, en ettergezwellen welke elk ander middel tegenstand boden, en als ongeneesbaar beschouwd werden, verdwenen, gereedelijk door het gebruik dezer Zalf, bijzonder waar dezelve bijgestaan werdt door de Pillen, welke terstond hunnen invloed uitoefenen op de vochten des ligchaams, dadelijk eene gelukkige omwenteling in het gestel veroorzaken, en niet alleen de genezing gemakkelijk maken maar verhoeden dat de ziekte terug komt. Dezelve zijn tezamengesteld uit zeldzame balsems onvermengd met een grein van eenig delfstof, en zijn zoo onschadelijk dat het teederste meisje of jongste kind dezelve kan innemen zonder het minste gevaar. Voor alle ongesteldheden zijn deze medicijnen een volkomen geneesmiddel.
De prijzen dezer Zalf en Pillen zijn als volgt:
Doosjes pillen à *f* 1.— *f* 3.— *f* 5.—
Potjes zalf à *f* 1.— *f* 3.— *f* 5.—
Te Batavia bij S. B. van Kleeff & Co.
„ Banjoemaas „ M. S. Cheriman.
„ Poerworedjo „ F. Neumann.
„ Soeracarta „ W. Veldman.
„ Djocjocarta „ Buijn & Co.
„ Salatiga „ F. Kruthoffer.
„ Tagal „ Wed. Dort.
„ Cheribon „ W. Gallistan.
„ Cheribon „ M. Blok.
„ Samarang „ H. L. de Lyon, de Groot, Kolff & Co. en bij de hoofdagenten Seasman & Co. (3532)

De Ondergeteekende acht het niet ondienstig het publiek opmerkzaam te maken, dat volgens de bestaande bepalingen op eene 4 pCt. Vendutie geene **Paarden,** gebruikte **Rijtuigen, Meubelen, Bloemen,** enz. mogen verkocht worden; wanneer hij dus in zijne Advertentie eene 6 pCt. Vendutie annonceert, kan men zenden hetgeen men verkiest, maar wanneer het eene 4 pCt. Vendutie is, dan is zulks alleen voor Handels-artikelen uit de eerste hand; wanneer men dus voornemens is goederen voor zijne veiling te zenden, gelieve men op te letten of het eene 4 pCt. of 6 pCt. veiling is, daar het dikwerf gebeurt men goederen, paarden of rijtuigen zendt, die niet mogen worden verkocht en dus vergeefs onkosten van Koelieloon als anderzins veroorzaken.
(3588) J. SPEET.

Wordt gevraagd:

Een ervaren Boekhouder, tevens Korrespondent,

bij eene Houtaankap-onderneming op Java.

Salaris naar bekwaamheid.

Adres met franco brieven bij

(3620) BRIJNST EN VINJU.

LET WEL.

Aan gezagvoerders van Schepen van

TJILATJAP naar BATAVIA bestemd,

wordt *f* **100.**— vracht aangeboden, tot den overvoer eener **Scheepsboot** met toebehooren.

Adres

(3574) KRUIJMEL *te Batavia.*

LET WEL.

Wegens vertrek naar Europa, wordt ter overname aangeboden:

de Inventaris en het druk bezochte

Gouvernements Logement

te CHERIBON.

Adres aan den ***Gouvernements Logementhouder*** aldaar. — Brieven franco. (3539)

De ondergeteekenden ***Thung Djiesouw*** en ***Tan Kilam*** maken bij deze bekend, dat zij de tot dus verre door wijlen de Chinees ***Tan Tanla*** gedreven handelszaken, voor gezamenlijke rekening, onder de firma ***Tan Tanla & Co.***, voortzetten.

THUNG DJIESOUW.

TAN KILAM.

BAZAAR-PISANG, 12 November 1859. (3562)

Eene fatsoenlijke ***Jufvrouw***, geboren en woonachtig te *Amsterdam*, P. G., 25 jaar oud, die sedert hare vroegste jeugd van de beste Meesters Onderwijs in **MUZIJK (PIANO)** en **ZANG** heeft genoten, en zich later selve met het onderwijs in de kunst heeft onledig gehouden, wenschte zich voor eenige jaren in *Neêrlandsch Indië* te engageren, hetzij bij ééne of meer familiën, of ook wel aan een Instituut voor jonge dames, tot het geven van grondig Theoretisch en Praktisch onderwijs in genoemde kunstvakken, van hare bevoegdheid daartoe, als ook van haar onberispelijk zedelijk gedrag kan zij de vereischte getuigschriften overleggen. Mogt op deze aanvraag gereflecteerd worden, zoo zou zij gaarne de voorwaarden vernemen, op welke men haar zou wenschen te engageren. Per **franco** brieven, onder Letter **R.** bij den Boekhandelaar

J. NOORDENDORP te Amsterdam,

of

(3555) H. M. VAN DORP te Batavia.

Ter verzorging van drie zeer jonge kinderen, wordt gevraagd eene fatsoenlijke ***Dame*** in staat om hen eene fashionabele opvoeding te geven.

Adres franco Lett. ***F. P.***

bij den Boekhandelaar *H. M. van Dorp te Batavia.*

(3558)

TE KOOP of TE HUUR

Een huis, gelegen in Gang Scott, bewoond door den Heer **Rudolph.**

Te bevragen bij

(3580) G. JOSEPH.

Boekhandel **Lange & Co.**

Van de Pers gekomen:

De Vijfde Druk van

KOKKI BITJA,

Kitab Masak-Masakan India oleh NONNA CORNELIA.

Prijs f 3,—. Franco per post f 4,—.

(3591)

STÉREOSCOPISCHE GEZIGTEN

UIT DE

voornaamste steden van ons Vaderland, ***Londen, Parijs, Cherbourg, Zwitserland*** en de ***Pijreneën, Watertten, Bloemen***, enz., in in de grootste verscheidenheid met daarbij behoorende ***Kijkers.***

Voorhanden bij

(3584) G. KOLFF en Co.

OPÉRA BROCHURES.

voorhanden bij G. KOLFF en Co.

LINDA DE CHAMOUNY.
L'AME EN PEINE.
LA MUETTE DE PORTICI.
FRA DIAVOLO.
ANNA DE BOLEIN.
LE CHALET.
LA FÉE AUX ROSES.
LA VIE DE BOHÊME.
LE CAID.
LA SONNETTE DU DIABLE.
LES NOCES DE JEANNETTE. (3585)

LOTEN VOOR DE

240ste Nederlandsche STAATS-LOTERIJ.

Ontvangen en te bekomen:

1 Heel Lot	*f* 100,—
1 Half „	„ 50,—
1 Vijfde „	„ 20,—

Te Batavia bij ***G. Kolff & Co.***

» Samarang » ***de Groot, Kolff & Co.***

(3545)

G. KOLFF en Co., te Batavia.

Ontvangen:

COPIERPERSEN, met toebehooren.

Engelsche SCHAREN, bij stellen in étui

Marmeren LEITJES.

Rodgers SCHEERMESSEN en Scheerriemen.

AARDGLOBES, met Hollandsche Tekst.

Groote BOUWDOOZEN.

Ackerman's VERWDOOZEN. (3544)

VISITEKAARTJES,

Gewoon Letterdruk en Gelithographeerd,

op porcelein en ander fijn carton, zwart, verguld of verzilverd,

bij den Boekhandelaar

(3512) H. M. VAN DORP.

BATAVIA, 1859.

Nederlandsch-Indië 1860.

Abonnementen op dit blad worden tegen vooruit-betaling van

***f* 25.—**

aangenomen bij de Boekhandelaren H. M. VAN DORP, te *Batavia* en G. C. T. VAN DORP, te *Samarang.* (3553)

In den loop dezer maand zal worden verkrijgbaar gesteld:

De Nederlandsch-Indische

MUZEN-ALMANAK, 1860,

onder redactie van

Mr. L. J. A. TOLLENS.

H. M. VAN DORP.

BATAVIA, November 1859. (3534)

Kantoor-Almanak 1860,

à *f* 1,50 opgeplakt en *f* 1.— onopgeplakt.

Uitgegeven en te bekomen bij

(3575) H. M. VAN DORP.

Stoomgelegenheid

naar **Samarang** en **Soerabaija**

op Zondag den 20 November.

Nadere inlichtingen te bekomen bij

(3551) W. CORES DE VRIES.

Stoomgelegenheid

naar

SAMARANG EN SOERABAIJA

Op Zondag den 20sten dezer.

Nadere informatiën bij

(3609) W. CORES DE VRIES.

STOOMGELEGENHEID

naar

PADANG EN BENCOELEN

2 maal 24 uren na aankomst der wacht wordende Landmail.

Nadere informatiën bij

(3607) W. CORES DE VRIES

STOOMGELEGENHEID

naar

Muntok, Riouw en Singapore

op den 24sten November.

Nadere informatiën bij

(3608) W. CORES DE VRIES

STOOMBOOT SAMARANG PACKET

vertrekt den **21** dezer naar ***Samarang*** *Cheribon.*

Adres

(3606) LEVERT EN Co.

STOOMBOOT OENARANG

De vertrekdagen dezer boot zijn voor de maand November bepaald als volgt:

Van SAMARANG	naar BATAVIA	den 15de
„ BATAVIA	„ SAMARANG	„ 20ste
„ SAMARANG	„ SOERABAIJA	„ 23 „
„ SOERABAIJA	„ SAMARANG	„ 27 „
„ SAMARANG	„ BATAVIA	„ 29 „

Telkens des morgens ten 8 ure precies.

Nadere informatiën bij *de Agenten* aldaar.

(3533) LANDBERG, BEZOET DE BIE & Co.

Passage naar Rotterdam

Wordt aangeboden met het extra snelzeilende, in dit klim overvoer van Passagiers bijzonder goed ingerigte Nederl. Fregatschip

SOPHIA KONINGIN DER NEDERLANDEN

Kapitein **L. KLEIN,**

om tegen **25 November** a. s. direct van hier vertrekken.

Nadere informatiën te bekomen bij

de Agenten

(3550) SCHIMMELPENNINCK & Co.

PASSAGE NAAR NEDERLAND

wordt aangeboden met de

JOHANNES CHRISTIAAN,

gezagvoerder VAN HEEMSTEDE OBELT.

Deze bodem is geheel beladen en reeds van Passoeroewan herwaarts op reis, zoodat op deszelfs vertrek van hier naar Nederland tegen den 25sten dezer staat kan worden gemaakt; zijne uitmuntende inrigting voor den overvoer van Passagiers en de goede behandeling aan boord, zijn door de daarmede van Europa aangebragte Passagiers genoegzaam bekend en maken verdere aanprijzing overbodig.

Adres bij

de Agenten

(3594) C. BAHRE en G. KINDER.

Met het Ned. Clipper Schip

Kosmopoliet,

kapt. **J. BOUTEN,**

bestaat nog gelegenheid voor eenige **passagiers** om van deze schoone gelegenheid gebruik maken, om naar **NEDERLAND** te vertrekken.

Deze bodem zal in het laatst dezer maand van hier de reis naar Nederland aanvaarden.

Nadere informatiën te bekomen bij

de Agenten,

(3612) B. KOPERSMIT EN Co.

VRACHT EN PASSAGE

naar

TJILATJAP,

wordt aangeboden per het Nederlandsch schip **Per Aspera ad Astra**, Kapt. J. ADMIRAAL.

Nadere informatiën te bekomen bij

de Agenten

(3595) LANDBERG, BEZOET DE BIE EN Co.

EERSTE BIJVOEGSEL
behoorende bij den
JAVA-BODE,
van Woensdag 16 November 1859, N°. 92.

Wat kan den Javaan tot vrijen arbeider vormen?

(*Vervolg*).

Maar zij, die dit niet willen toestemmen, er zich met een glimlach, een schouderophalen afmaken, die een anderen beteren weg weten, dan den eenigen, dien wij aanwezen; wat willen Zij dan?

O, dat kunnen ze u zoo kort als spoedig zeggen.

— Betaal slechts hooger loonen, en de vrije arbeiders zullen u, in grooten getale, van alle kanten toestroomen, zegt de een.

— Of wat nog beter en zekerder middel is, vervolgt een ander, voed en vermeerder slechts hun behoeften; naarmate die meer worden, zullen ook overal meerdere vrije arbeiders als uit den grond opstaan.

Die laatste, zou hij wel ooit goed nagedacht hebben over hetgeen hij wil, — zou hij wel weten, wat hij wil?

Ik wil n zijn eisch, door een parabel, duidelijk, aanschouwelijk trachten te maken.

Daar was eens een vader. Hij had een zoon, een jongske, in die jaren, waarin hij nog veel kon en moest leeren. Maar niets verdroot hen meer dan te leeren, in de schoolbanken te zitten. Geen grooter geluk voor hem, dan zijn boeken te sluiten, rond te loopen, te spelen, zijn tijd te verbeuzelen. Wel mogt die vader zich over de toekomst van zijn kind bekommeren, ook verschillende middelen beproeven, om hem bij zijn pligt en onderwijs te bepalen, maar alles te vergeefs. Eindelijk toch meende hij het eenig ware middel daartoe gevonden te hebben.

Hij bragt hem in een koek- en banketwinkel, toonde hem al de lekkernijen van koek en banket, liet er hem ook van proeven.

— Zie mijn zoon, zei hij nu, indien gij dagelijks braaf leert en goed naar de school gaat, dan zal ik u van dat alles geven. Dan geef ik u ook zeer fraaije kleeren, een horologie op zak, en neem u zelfs meê naar de comedie, het concert, en koffijhuis.

Het mogt wel schijnen, dat de vader het eenig ware middel gevonden had. Althans zijn zoon, door zooveel aanlokselen geprikkeld, begon waarlijk zeer ijverig te leeren en trouw naar school te gaan.

Doch wat gebeurde ook? door dat koek- en banketeten werd de jongen een snoeper; zijn fraaije kleeren, horologie en ander opschik maakten hem tot een ijdelen pronker; comedie, concert en koffijhuis trokken hem steeds meer aan, en verstrooiden weldra de laatste gedachten, die hij nog bij elkander had gehouden, de drank begon bovendien reeds zijn jeugdige hersens te benevelen, en — verslaafd aan zoo vele ondeugden, moest hij daardoor eindelijk wel geheel verloren gaan voor alle onderwijs en opvoeding, voor de schoone toekomst, die zijn vader zich van hem had voorgespiegeld.

Die dwaze vader dacht het eenig ware middel gevonden te hebben, *tot heil van zijn kind*. Hij had geen zekerder *tot zijn verderf* kunnen uitdenken.

Zij die zeggen »voed en vermeerder slechts de behoeften van den Javaan, mogen zij het ook evenmin verwachten, als die vader, zij zullen zich toch even zeer voor den Javaan, als die vader voor zijn zoon, door gelijke treurige uitkomsten, droevig en geheel bedrogen zien.

— Onmogelijk! roepen zij allen als met één stem; hoe toch kunt ge ook maar een oogenblik meenen, dat wij met die meerdere behoeften een opwekken van booze en verderfelijke lusten zouden bedoelen, en niet van billijke en redelijke begeerten!

— Ongetwijfeld, ge meent het te goed met de Javanen, om iets anders te bedoelen; dat betwijfelde ik ook geen oogenblik. Gij bedoelt, dat zij zich beter zullen kleeden, voeden, huizen bouwen, zich met meerdere gemakken omringen, in meerdere genoegens en uitspanningen deelen; maar geene andere dan die billijk zijn en geoorloofd.

Dat bedoelt ge, en niets meer en niets anders. — Maar zeg mij eens, hoe zoudt gij het toch wel aanleggen, om het verlangen naar dat alles zoo sterk in den Javaan op te wekken, dat de zucht naar bevrediging daarvan zulk een blijvende kracht in hem werd, dat ze hem voortaan een ijverig arbeider deed zijn, hem voortdurend tot den arbeid dreef?

Indien ge hem ook al overtuigdet van het begeerlijke, nuttige en noodzakelijke van dat alles, zoudt gij hem ook tevens den wil kunnen inplanten, om, opgestaan, heen te gaan en het zich door ijverigen arbeid, uit eigen beweging, te verwerven?

Den dronkaard kunt ge ligt, in een gemoedelijk oogenblik, overtuigen, dat matigheid, — den ligtvaardige, dat bedachtzaamheid, den verkwister, dat spaarzaamheid, — zoo mogelijk ook den Javaan, dat de bevrediging van al die behoeften voor hem goed en noodig is.

Maar evenmin als gij daarmeê reeds den dronkaard de kracht, om matig, — den ligtvaardige, om bedachtzaam — den verkwister om spaarzaam te zijn, hebt meêgedeeld; zult ge er ook den Javaan de kracht meê hebben ingestort, om voor de bevrediging dier behoeften, nu voortdurend uit eigen beweging ijverig werkzaam te zijn.

Daartoe is meer, oneindig meer noodig dan uw raad en voorbeeld.

— Weet ge wat nog? dat de Javaan tot *die beschaving* is opgeklommen, waarin gij gevorderd zijt; dat hij zoo *verstandelijk en godsdienstig-zedelijk* ontwikkeld is, om niet alleen uit innige overtuiging uw woorden te kunnen toestemmen, die hij op zijn tegenwoordig standpunt slechts uit flaauwe beleefdheid beaamt, maar ook om ze voor zich en de zijnen in praktijkt te willen brengen.

Het kind begrijpt en begeert de dingen niet, wier begrip en begeerlijkheid van den leeftijd des jongelings zijn; en deze wederom niet die van den ouderdom des mans.

Ditzelfde is ook geheel waar van de volkeren op hun verschillend standpunt van beschaving.

Daarom heeft de Javaan, die, tot hooger standpunt van beschaving opgeklommen, ongetwijfeld behoefte zou gevoelen aan datgeen, wat gij beter in zijn kleeding, huis en omgeving des dagelijkschen levens wenscht, op zijn tegenwoordig lager standpunt daaraan nog geen behoefte, is hij tevreden met zijn hut en matje, zijn vingers als vork, zijn pisangblad als schotel, hoe gebrekkig, armoedig en ellendig ze u ook toeschijne.

— Zij zijn het product zijner beschaving, behooren daartoe, zijn een deel van haar leven, een met haar, daarvan niet te scheiden; evenmin als het hulsel van de pop, die dat ook niet eerder afwerpt, dan wanneer zij tot de hoogere ontwikkeling van vlinder ontwaakt, wanneer haar tevens ook eerst de vleugels passen, welke niemand zal meenen, dat reeds door haar als pop hadden kunnen gedragen worden. Ja evenmin als der pop, omdat zij nog pop is, de vleugels van den vlinder passen, zijn ook die gemakken en verbeteringen, welke men den Javaan in zijn kleeding, huis, voeding en dagelijksch leven toewenscht, hem thans reeds aan te eigenen, omdat hij daarvoor nog op een te laag standpunt van beschaving staat.

Eerst dan, wanneer hij met de pop, schel en windsel, het hulsel zijner lage beschaving heeft afgeslagen, tot een hoogere ontwikkeling ontwaakt, zal hij ook met deze de vleugels kunnen aanschieten, zal hij open oog en hart voor dat betere, die meerdere gemakken des levens bekomen, — die voor zich en de zijnen willen en werken.

Maar daarom is het dan ook een groote dwaling, te meenen, dat men de behoefte daaraan thans reeds in de Javanen zou kunnen opwekken, ja een zoo magtige kracht in hem doen worden, dat ze de neiging tot rust en gemak, waaraan hij zoo zeer verslaafd is, in hem overwinnen, hem geheel omkeeren en tot een ijverigen werkman vormen kan, die arbeid zoekt en, waar hij dien vindt, ook aanvaardt en volbrengt.

Maar is de Javaan op zijn tegenwoordig standpunt dan *zóó* stompzinnig, *zóó* onverschillig, dat hij volstrekt geen meerdere behoeften kent, dat hij geheel ongevoelig is voor alle opwekking daartoe?

Deze vraag voert ons tot het antwoord, waaruit blijken zal, dat hij, die zegt, voed en vermeerder de behoeften van den Javaan, daarmeê, voor hem, tot dezelfde treurige uitkomsten zal geraken, als die vader uit de parabel voor zijn zoon.

Het valt niet te betwijfelen, dat de welvaart der Javanen is toegenomen, sedert zij van onder het bestuur hunner eigen vorsten onder dat der indische Regering kwamen.

Bij meerdere gelegenheid, om geld te verdienen en ruimer betaling, werden hun door haar ook eigendom en verdiensten onvervreemdbaar verzekerd, terwijl hun vorsten vroeger willekeurig over hun persoon, werk en bezitting beschikten.

Wat heeft die meerdere welvaart uitgewerkt; wat hebben de Javanen met het geld, ieder jaar in grooter sommen onder hen in omloop gebragt, gedaan?

Zij hebben er zich ongetwijfeld ook wel goed meê gedaan, maar verre het grootste gedeelte daarvan ging naar de amfioenkitten en dobbelhuizen, werd verbrast aan maaltijden, ronggingpartijen en vrouwen, verkwist met het koopen van snuisterijen en andere onnoodige nuttelooze dingen.

Ziet! toen ze meer geld in handen kregen, hadden de Javanen ook aanstonds meerdere behoeften te bevredigen; maar behoeften van zoo zinnelijken en verderfelijken aard in haar gevolgen, als ik u daar opnoemde.

En die behoeften zijn de eerste, zoo niet bijna de eenige, die aanstonds in den Javaan ontwaken, naar wier bevrediging hij steeds tracht, zoo hij slechts geld en gelegenheid heeft.

Verwonder u daarover niet, val er hem ook niet hard om.

Wat kunt gij toch anders van den mensch verwachten, die, gelijk de Javaan, onwetend en verdwaald naar het verstand, zedelijk onverschillig, ook geheel door de zinnelijkheid beheerscht wordt?

Verlos eerst zijn verstand uit de dwaling, — doe hem eerst tot zedelijk zelfbewustzijn ontwaken, — leer hem eerst over zijn zinnelijkheid heerschen; dan eerst hebt gij regt, u over hem te verwonderen, te ergeren, hem hard te vallen, indien hij nog den ouden weg blijft bewandelen; dan ook eerst kunt gij van hem verwachten, dat hij oog en hart zal hebben voor de behoeften door u bedoeld.

Zoo lang gij dat echter nog niet hebt gedaan, zal hij slechts oog en hart blijven hebben voor die zinnelijke en verderfelijke. En door uw schuld!

Daarom, blijft het uw wachtwoord: »voed en vermeerder de behoeften van den Javaan", dan zult ge, moogt ge ook, gelijk die vader voor zijn zoon, in uw dwaasheid meenen, het goede voor den Javaan te willen, slechts het kwade voor hem werken, en u, evenzeer als die vader, in de uitkomst, geheel en treurig bedrogen zien.

Wat toch anders moet ook, als een noodzakelijk gevolg uit uw »voed en vermeerder de behoeften van den Javaan" voortvloeijen, dan dat men hem nu ook omringe met verschillende voorwerpen en handelswaren, die zijn begeerlijkheid opwekken?

Daartoe zullen zich vele handelaars en anderen van verschillenden landaard en klassen aanstonds en gaarne leenen, zooveel als en meer nog dan gij verlangt.

Maar zij, die natuurlijk komen, om winsten te maken, en niet om hun koopers, het volk, te beschaven; een dieper studie makende van het karakter der Javanen, dan gij daarvan, blijkens uw eisch, voed en vermeerder hun behoeften, schijnt gemaakt te hebben; — zij zullen, wat ge ook daartegen zoudt zeggen en willen, speculeren op hun domheid, dwaze luimen en zinnelijkheid.

En, wat nu reeds zoo veel geschiedt, zou dan natuurlijk steeds meer algemeen worden; de Javanen zouden als kinderen koopen, verkoopen en kwanselen; het weinigje have en goed, dat zij bezitten, verliezen, zich in schulden steken, om zich met de ronggings in de dobbel- en amfioenhuizen te verloopen.

En zulke menschen zouden, om het geld daarvoor te krijgen, ijverige arbeiders worden? Neen! ze! zouden gelijk zoo velen, die reeds zóó bestaan, doen; — niet door werken, maar door bedrog, diefstal en moord zich dat geld trachten te verschaffen. — Zie! dat zou het einde zijn van uw »voed en vermeerder de behoeften van den Javaan." Hij zou daardoor niet alleen geheel verloren gaan voor den vrijen arbeid, maar ook voor zijn toekomst als mensch! — Velen roemen het als deugden in de Javanen, althans van nog verscheidene streken der binnenlanden, dat zij zoo matig, eenvoudig zijn, zoo rustig en kalm hun weg gaan.

Slechts schijndeugden, slechts negatieve deugden. Zij zijn zoo, omdat ze niet anders kunnen zijn, niet uit beginsel, maar door de omstandigheden, door hun omgeving.

»Laat die verkeeren, en het zal u weldra blijken, hoe onmatig en weelderig als die matige, eenvoudige, rustige, kalme menschen nu spoedig zullen worden, de speelbal van hun dwaze luimen, door hun driften en hartstogten voortgezweept.

Zoo moeijelijk als het is, den Javaan van zijn tegenwoordig laag standpunt tot een hooger op te voeren, hem verstandelijk en godsdienstig-zedelijk op te voeden, zoo gemakkelijk kunt ge hem nog lager doen zinken, nog meer immoreel doen worden.

Hij verkeert op een hoogst gevaarlijke helling, in wier gevreesde afgrond uw »voed en vermeerder zijn behoeften" hem zeker zou neerstorten, omdat het in de toepassing »een voed en vermeerder zijn dwaze lusten en booze hartstogten," zou worden.

Voed den Javaan verstandelijk en godsdienstig-zedelijk op; dan zult ge hem niet alleen voor den vrijen arbeid vormen en ontwikkelen, maar ook, wanneer hij tot meerdere beschaving gekomen is, als bijkomende kracht daartoe, het verlangen naar die meerdere, daarvan onafscheidelijke, redelijke en billijke behoeften in hem zien geboren worden, welke gij hem nu vergeefs toewenscht, omdat zij zich, op zijn tegenwoordig laag standpunt, in hem niet kunnen ontwikkelen, voor hem geen behoeften kunnen zijn.

(*Redactie.*) (*Wordt vervolgd.*)

BATAVIA.

Onze verwachting omtrent de deelneming van Batavia's ingezetenen, ter bereiking van het menschlievend doel des heeren Calmer, is verre overtroffen. De Willemskerk was letterlijk eivol. Wij danken, in naam van de beweldadigde ongelukkige betrekkingen, onze medeburgers voor de zoo ruime uitoefening der reinste menschelijke deugd: der weldadigheid. Op een som toch van *f* 1819.15, die het concert heeft opgeleverd, hadden wij niet durven rekenen, terwijl de buiten het concert ontvangen giften *f* 200 bedragen, derhalve een totaal van *f* 2019.15. De concertgever heeft de reinste voldoening mogen smaken; ook hij was verrast door de buitengewone medewerking, en hij heeft ons verzocht, langs dezen weg zijn innigen en hartelijken dank te brengen aan de ingezetenen van Batavia, die, door hunne milde bijdragen en talrijke opkomst, hem zijn oogmerk hebben helpen bereiken.

Danken wij het Bataviaasch publiek, namens de erkentelijke weduwen en weezen en namens den heer Calmer, ons gevoel dringt ons, ook hen, die door hunne talenten ons een avond van genot hebben verschaft, opentlijk een woord van dank toe te brengen. Die dank komt in de eerste plaats u toe, toonkunstenaar! die het begrijpt, dat de gave der toonen een gave Gods is, die den mensch moet opvoeren tot God. Uw gevoelvol spel, uw zuivere smaak in wat gij ons ten beste hebt gegeven, vooral in Bachs heerlijke fuge, zijn boven onzen lof verheven. Uw eigen compositie, de *Marche funèbre*, deed het ons betreuren, dat wij zoo zelden de gelegenheid hebben, eigen scheppingen van u te hooren. Ook onze begaafde zangeres, mad. Chaulan, heeft de heerlijke toonen van Rossini's *Stabat Mater* keurig teruggegeven. Voorwaar, gij hebt het begrepen, wat Rossini gevoelde, toen hij zijne »Moeder der Smarte" neerschreef. Ook van u doet het ons innig leed, dat wij niet meermalen uwe heerlijk zuivere stem mogen bewonderen. Gelijk de aria voor sopraan, werd ook de basaria uit hetzelfde kerklied op meesterlijke wijze voorgedragen door den heer van Kinsbergen, die eveneens toonde, de compositie goed te gevoelen.

En ten slotte, doch daarom niet minder hartelijk, een woord van dank aan de heeren Warnar en Yanger, de onderwijzers aan de Parapattan weeshuisschool, voor de vele moeite, die zij zich getroost hebben, om de hun toevertrouwde kinderen op waardige wijze eenige schoone liederen te doen uitvoeren. Dat kindergezang was in den volsten zin des woords liefelijk en roerend tevens: weezen zongen voor weezen. De zuiverheid van zang en de vastheid van partij (vooral moeijelijk in de seconderende partijen van het volkslied) bewezen, dat gij een degelijke methode volgt en geen inspanning ontziet. Hebt gij van het geheele onderwijs, dat gij dagelijks geeft, zulke resultaten, zulk een voldoening, waarlijk dan hebt gij de grootst mogelijke ter wereld.

De toejuiching des publieks zij allen, die medewerkten tot het concert, het bewijs, dat hunne pogingen aller goedkeuring wegdroegen.

— Heden morgen is alhier ter executie gelegd het doodvonnis, door de omgaande regtbank in deze afdeeling, tegen den Javaan *Kassan*, geslagen, ter zake van den op wijlen den heer J. C. Teengs gepleegden moord.

De moordenaar heeft zijne straf met de meeste koelbloedigheid ondergaan.

— Het navolgende is ons de plaatsing toegezonden:

Bij mijne Circulaire van den 15den October jl., had ik de eer de aandacht van het publiek te vestigen, op de wenschelijkheid der oprigting eener *Nederlandsch-Indische Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente*, en op het besluit, na rijp beraad door mij genomen, om, onder de medewerking van de ingezetenen dezer gewesten, eene zoodanige inrigting in het leven te roepen, ten einde mij te overtuigen, of dat denkbeeld door mijne medeburgers werd omhelsd, stelde ik iedereen in de gelegenheid daarvan te doen blijken, door het openen eener inteekening, die, alhoewel geen wettige verbindtenis daarstellende, echter het bewijs moest leve-

ren, of er mogelijkheid bestond, mijn voornemen tne uitvoer te leggen.

Het is mij een genoegen te kunnen mededeelen, dat nu reeds voor een bedrag van ƒ 138,000.— waaronder ƒ 103,000. — jaarlijksche contributie, is ingeschreven en toegezegd, en zulks de stoutste verwachtingen heeft overtroffen, zoowel van hen, die zich welwillend met mij vereenigden, als van mij.

Op den 11den dezer werd door mij aan de Heeren

W. J. van de Graaff
P. C. W. Anemaet
Jhr. F. W. R. Flugi van Aspermont
Mr. T. H. der Kinderen
D. Schnurman
(J. M. Tiedeman, van deze plaats afwezig) onder overlegging der betrekkelijke bewijzen, verslag uitgebragt van den stand der zaak, en dan ook door hen met eenparige stemmen het gevoelen uitgebragt, dat de zaak met de meeste gerustheid konde ondernomen worden, en ik werd aangemoedigd en uitgenoodigd ze tot stand te brengen.

Als een gevolg dezer beslissing, in verband tot het besluit van den ondergeteekende, is de hand aan het werk geslagen, om, na bekomen magtiging der Regering, de oprigting te bewerkstelligen.

De Heer Dr. *J. A. C. Oudemans*, oud buitengewoon Hoogleeraar in de Wis- en Natuurkunde, heeft zich vereenigd met het rapport van de Heeren *W. M. Smit*, *P. Bleeker* en *J. Seelig*, welke allen de basis der sterftekans als boven verdenking *solide* aangenomen verklaarden, terwijl eerstgenoemde zich voorts welwillend met het opgezigt over de uitwerking der definitieve Tarieven heeft belast.

De statuten worden nu vastgesteld en daarbij gebruik gemaakt van de vele nuttige wenken, die in de organen der publieke opinie zijn aangetroffen, zijnde met zorg de teregtwijzingen en opmerkingen overwogen, die zoowel regtstreeks als zijdelings ter kennis van den ontwerper kwamen, en hij vleit zich, dat men later welwillend zal erkennen, dat vele der geopperde bezwaren zijn uit den weg geruimd en dat aan veler wenschen is tegemoetgekomen.

Hij mag nu reeds de verzekering geven, dat de meeste tarieven eenigzins, velen zeer voordeeliger uitkomsten aanbieden, dan de voorbeelden aantoonen, die zijne circulaire vergezelden.

Dit resultaat is echter niet verkregen ten koste der soliditeit van de instelling (de grondslagen der berekening, rente-standaard en sterfte-kansen bleven onveranderd); het is het gevolg eener doelmatiger verdeeling der administratie-kosten en meer andere onderwerpen, die, oogenschijnlijk van weinig belang, evenwel een beduidenden invloed op het geheel uitoefenen.

De ontwerper acht zich wijders verpligt, de aandacht te vestigen op eene belangrijke wijziging, die de statuten zullen ondergaan, namelijk dat het *waarborg-kapitaal niet vol-geourneerd*, maar dat daarop aanvankelijk slechts 40 pCt. gestort wordt, terwijl de verdere stortingen naarmate vande behoefte zullen worden opgevraagd, blijvende echter de actiehouders voor het geheel aansprakelijk.

Door deze wijziging wordt aan de soliditeit van het geheel niet te kort gedaan, maar tegemoetgekomen aan den wensch van den schrijver S. in het Bataviaasch Handelsblad van 12 dezer, die vreest dat de renten op het *gestort* kapitaal de contribuanten te zeer zullen drukken.

Ontwerper vleit zich, dat de Maatschappij in den aanvang van het aanstaande jaar zal kunnen beginnen.

Eerlang zal de gelegenheid tot inschrijving voor aandeelen in het maatschappelijk kapitaal worden opengesteld en zullen de statuten worden verkrijgbaar gemaakt, terwijl de definitieve tarieven en voorwaarden, zoo spoedig mogelijk, aan het publiek zullen worden aangeboden; deze vereischen echter veel zorg, arbeid en kosten.

Intusschen blijft de ontwerper voortgaan inschrijvingen tot voorloopige deelname zoowel als wenken en raadgevingen te ontvangen, inlichtingen te geven, vragen te beantwoorden en alles verder te verrigten, wat het belang van Deelhebbers en Contribuanten in de op te rigten Maatschappij bevordelijk kan zijn.

Hij neemt deze gelegenheid te baat, om mede te deelen, dat vele aan hem gerigte vragen voorloopig onbeantwoord moeten blijven, totdat de zamenstelling der tarieven en voorwaarden geëindigd is.

De ontwerper der Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente, vervult ten slotte een aangenamen pligt, door zijne erkentelijkheid te betuigen zoowel aan de Leden der Commissie van onderzoek en aan hen, die zich bij het ontwerp en nu ook bij de oprigting bij hem aansloten, als aan allen, die zijne pogingen door hun medewerking hebben geschraagd en hem door hunnen raad hebben bijgestaan, voor de menigvuldige en ondubbelzinnige bewijzen van vertrouwen, die hem bij deze gelegenheid te beurt vielen.

Hij blijft dan ook de onderneming, in het belang van velen te stichten, aan het belangstellend publiek aanbevelen; in de overtuiging, dat, naarmate zij meer bekend geraakt, het aanvankelijk daarin gestelde vertrouwen zal toenemen en dat de instelling eenmaal zal strekken ten steun en troost voor allen, die hunne toekomst of die van dierbare betrekkingen aan haar zullen willen toevertrouwen.

C. F. W. Wiggers van Kerchem.

Batavia, 16 November 1859.

Tabak en Sigaren Committé.

Nog ontvangen van *Batavia* ƒ 10, makende alzoo met het laatste kas saldo en de nadere giften . . . ƒ 686,60

Daarvan zijn ingekocht en reeds voor *Boni* en *Bandjermassing* naar *Soerabaija* verzonden (kosteloos met eene der stoombooten van den Heer *Cores de Vries*) twee groote kisten, te zamen bevattende 5,760 pakjes *Amerikaansche tabak* (de onkosten er onder gerekend) . . . . . » 609,38

saldo ƒ 77,22

Het Committé vermeent alsnu zijne taak te kunnen nederleggen, terwijl het met erkentelijkheid terugziet op de deelneming, die zoo algemeen was, dat binnen eene kleine maand, door de drie Committés van *Batavia*, *Samarang* en *Soerabaija* werd ontvangen de aanzienlijke som van ƒ 6189,60.

Het Committé zal het alsnu overblijvend saldo en de giften, die nog mogten inkomen, overmaken naar *Soerabaija*, om te worden gevoegd bij en aangewend met de aldaar ontvangene bijdragen.

Het vermeent aan de kennisneming der gevers niet te mogen onthouden het volgende op den 14den dezer ontvangen, vleijend schrijven.

Bandjermassing, *den 7 November* 1859.

« Namens de onder mijne orders dienende troepen der Land- en Zeemagt, is het mij een aangename pligt aan het Javasche publiek den hartelijksten dank te zeggen voor de toegezondene Tabak en Sigaren.

» Dit blijk van sympathie heeft den soldaten en matrozen een bewijs gegeven, dat, hoewel verwijderd van hunne medeburgers, zij niet door hen vergeten worden, maar dat deze altijd gaarne de ontberingen, welke gene moeten verduren, helpen verligten.

« Zij stellen daarop des te meer prijs, omdat het hun de overtuiging geeft, dat de opofferingen, welke zij brengen, niet onopgemerkt blijven en den band der vriendschap met hen steeds hecht en sterk blijft bestaan.

« Op het bivouac zullen zij dikwijls dankbaar aan hen denken.

De Majoor, militair commandant in de Zuid-en Oosterafdeeling van Borneo.
VERSPIJCK.

Batavia, den 15 November 1859.

— Men schrijft ons het volgende:

Het nederlandsche barkschip *Beurs van Rotterdam*, ter reede van Lossari, was Woensdag, den 9den November, bezig rijst te laden. Verscheiden geladen praauwen lagen rondom het schip, toen te 12 uren een hevige stormbui losbrak. De wind was O. t. N. en de bui was vergezeld van donder en regen. Een der praauwen brak los en liep vol, en, hoewel de lucht zeer dik was, bespeurde men van het hollandsche vaartuig een omgeslagene praauw. Dadelijk werd de middel boot uitgezet en had de bemanning het geluk, de opvarenden, ten getale van drie, van een zekeren dood te redden. Ook hunne praauw bleef behouden en, nadat zij aan boord der *Beurs van Rotterdam*, eenige verversching gebruikt hadden, waren zij in staat, den wal weder te bereiken.

— Er zijn alhier tijdingen ontvangen van Bandjermassing. Wij vernemen omtrent de laatste gebeurtenissen aldaar het volgende:

Kolonel Andresen heeft de muitelingen, die hunne verschillende afdeelingen vereenigd schenen te hebben, aangetast. Er is hevig gevochten, en de uitslag van den strijd was de zege onzer wapenen. De voornaamste hoofden van den opstand zijn in onze handen gevallen. In dit gevecht heeft kapitein van Ooijen zich wederom zeer gunstig onderscheiden. Van onze zijde zijn een adjudant-onderofficier, als officier dienstdoende, en eenige manschappen gesneuveld. Het verlies des vijands is ons niet bekend.

Tevens verzekert men ons, dat kolonel Andresen protest heeft aangeteekend tegen de hem wedervaren behandeling en deze hoofdofficier moet verzocht hebben, nog eenigen tijd als particulier daar te mogen blijven en toegang te behouden tot het archief, ten einde zich kunnen regtvaardigen omtrent de beschuldigingen, die tegen hem ingebragt zijn.

De heer van Bentheim, de vorige resident van Bandjermassing, is te Samarang aangekomen.

Batavia. In de bestuursvergadering der Natuurkundige Vereeniging in Nederlandsch-Indie, gehouden den 10den November jl., is benoemd tot het honorair lidmaatschap de heer von Haidinger, en tot gewone leden de heeren G. J. Uhlenbeck, O. van Rees, W. Lange en I. J Gaade.

Madura. Te Bangkalang, te Sampang en in de afdeeling Sumanap hebben zich eenige gevallen van pokken voorgedaan.

Het noodige is verrigt, om die ziekte zooveel mogelijk te keer te gaan.

Palembang. In het landschap Pasumah Ajer Kroh, buiten het eigentlijke gouvernements gebied gelegen, hebben eenige verwikkelingen plaats gevonden. De doeson's Bandar Agong en Lawang Agong zijn met elkander in onmin geraakt, hetgeen een gevecht ten gevolge heeft gehad, waarbij drie ingezetenen van Bandar Agong zijn gebleven. Van wege het bestuur is het noodige verrigt, om dit geschil tot een gewenscht einde te brengen.

Overigens is tot den 29sten October en sedert onze laatste mededeelingen niets belangrijks voorgevallen.

Wester Afdeeling van Borneo. De rust werd in de maand October nergens verstoord. Zware winden en regens hebben op sommige plaatsen eenige schade aangerigt. Te Pontianak kwamen geene cholera-gevallen meer voor.

Zuid- en Ooster-Afdeeling van Borneo. Ten vervolge op het voorkomende in ons nommer van den 9den November jl., zijn wij thans in de gelegenheid het volgende mede te deelen.

Bij de verovering van Tjinta Poeri op den 21sten October is, zoover men heeft kunnen nagaan, een dertigtal muitelingen gesneuveld en gekwetst, terwijl van onze zijde een sergeant is gesneuveld en vijf manschappen zijn geblesseerd, waarvan een aan zijne wonde is overleden. De versterking lag op een zeer goed gekozen punt, dat omgeven was door een bijna ondoordringbaar moeras en door eene ondoorwaadbare rivier. Officieren en manschappen hebben zich bij die gelegenheid weder uitmuntend gedragen. Bijzonder onderscheiden hebben zich de 1ste luitenant der artillerie Borel, de 2de luitenant der infanterie Perelaer, de officier van gezondheid Chaulier, de adjudant onderofficier Serquet, de gesneuvelde sergeant Sevenstern, de kanonier Barrond, de sapp. Kahl en de flank. Dengens.

Op den 24sten October heeft de kolonel Andresen eene vergadering gehouden met een aantal prinsen, hoofden en geestelijken, tot het beramen van maatregelen ten opzigte van den afwezigen rijksbestuurder.

In de afdeeling Poeloe Petak kwam de bevolking langzaam, maar gestadig terug. Op den 21sten October is te Bandjermassing aangekomen een der hoofden van de Kahajan, om zijne onderwerpen aantebieden, met het berigt, dat andere hoofden van daar zouden volgen, zoodra zij wisten, welke ontvangst hij genoten had.

In de Molukka is het rustig, en door de bemiddeling van het in dat district aangestelde hoofd, heeft zich mede een tot Tabanio behoorend district, Kraweau genaamd, onderworpen.

Het oorlogstoomschip Montrado is den 21sten October naar Koetei vertrokken.

— Op den 3den November jl. zijn te Bandjermassing aangekomen de nieuw benoemde gouvernements-commissaris Nieuwenhuijzen en de commandant der troepen, waarnemend resident Verspijck. De kolonel Andresen heeft op den 7den November zijne waardigheid van gouvernements-commissaris en op den 8sten daaraanvolgende die van commandant der troepen in de Zuid- en Oosterafdeeling van Borneo overgedragen.

Celebes. Op den 4den November jl., is de kolonel Waleson afgetreden als commissaris voor de Bonische zaken en vervangen door den commandant van het leger, den luitenant-generaal J. van Swieten.

— Twee spionnen, die van Sindjai en omstreken te Maros (Noorder districten) zijn terug gekomen, hebben verhaald, dat langs de geheele strekking van de kust van Sindjai eene zware aarden wal is opgeworpen, die echter niet bijzonder versterkt is, daar, op een paar stukken geschut na, slechts hier en daar bij de bevolking lila's verspreid lagen, om bij vertoon der Nederlandsche troepen op den wal te worden geplaatst. Slechts de monding der rivier is open gebleven en in die rivier zijn alle praauwen op de oevers gehaald. Soelewatang Boeloe Boeloe voerde onder Aroe Patimping het bevel over Sindjai. Deze twee hoofden zouden die plaats verdedigen, alleen omdat zulks de stellige wil van de koningin van Boni is. De bevolking aldaar verkeerde in groote vrees voor een aanval en had daarom bereids al hare goederen naar het gebergte overgebragt. Alhoewel de bevolking lijdzaam was volgens den wil der koningin, verlangde zij toch zeer naar eene spoedige beëindiging van den oorlog, en zoude het gouvernement als heer en meester erkennen, wanneer dit de zege behaalde. De vrees voor de Nederlandsche wapenen was zoo groot, dat men bij het zien van een oorlogschip slechts aan vlugten zoude denken. In de laatste helft der maand October regende het te Sindjai voortdurend. In het geheim was aan een der spionnen te Sindjai medegedeeld, dat een Bonier, ter spionnering van het fort te Badjoa door de koningin uitgezonden, haar had berigt, dat de bezetting in dat fort uiterst gering was en hij aldaar eene pop als schildwacht geplaatst had gezien, zóó gemaakt, alsof die pop vuur wilde geven met een der stukken.

De Koningin zoude hierdoor op het denkbeeld zijn gekomen, om het fort stormenderhand te doen innemen, tot welk einde zij veertig vrijwilligers zocht. Deze zouden het fort binnen sluipen, daar rook maken en door de verwarring, daardoor ontstaan, aan de Bonische troepen, die intusschen tegen Badjoa zouden oprukken, gelegenheid geven om het fort in te nemen.

Reeds 17 vrijwilligers zouden zich aangemeld hebben en het voornemen bestond, om, wanneer het geluk aan de Boniersmagt te beurt valle, van Badjoa te vermeesteren, alsdan de Noorder districten aan te vallen.

De handel in koffij tusschen Sindjai en Boelekomba over den landweg was steeds levendig. Wadjoresche handelaren, in de gouvernements landen gevestigd, mogten vrijelijk ten handel komen en erlangden daar zelfs bescherming. Rijst was in groote hoeveelheden te Sindjai aanwezig, doch er heerschte gebrek aan zout.

De bevolking hield zich met den padi-oogst onledig.

Van andere zijden is vernomen, dat het plan tot den aanval op het fort te Badjoa in verband zoude staan met de groote feestelijkheden, welke de koningin dacht aanteleggen, bij gelegenheid van het huwelijk van hare dochter met den Bonischen veldheer Aroe Petodjo.

De oorlogskorvet Medusa is den 27sten October naar Badjoa vertrokken, waar ook het oorlogstoomschip de Admiraal van Kinsbergen aanwezig is. Een vijandelijke aanval, zelfs met groote overmagt, behoeft weinig geducht te worden.

— Zekere van Sindjai te Boelekomba aangekomen inlander heeft verhaald, dat te Sindjai en te Boelekomba algemeen bekend was, dat de tegenwoordige vorstin van Boni, in overeenstemming met haar volk en de vorsten van Sidenring, Sopeng en Wadjo, ten voordeele van den waarnemenden rijksbestuurder Aroeng Oedjoeng, broeder van wijlen den koning van Boni, Aroe Poegi Matinro Salewang Benteng, afstand van den troon van Boni zoude gedaan hebben. Dit gerucht verdient echter allezins bevestiging.

Met het gewone gezantschap, dat jaarlijks door den sultan van Boeton naar Macassar wordt afgevaardigd, is onlangs op laatstgenoemde plaats een bijzondere gezant van dien vorst aangekomen, die de hulp van Boeton in den Bonischen oorlog heeft aangeboden.

(*Jav. Cour.*)

NEDERLAND
Politiek Overzigt.

De dagbladen en de politieke gesprekken liepen hier te lande in den laatsten tijd hoofdzakelijk over twee onderwerpen: de spoorwegen en de Oost-Indische bezittingen.

De spoorwegen zullen eindelijk hun beslag krijgen. Wel is men het tamelijk algemeen eens, dat de regering daarmede een verkeerden weg heeft ingeslagen, dat zij de rigtingen met de wetgevende magt had behooren te bepalen en, na de algemeene concurrentie te hebben ingeroepen, de lijnen aan hen gunnen, die bij goede waarborgen de minste eischen aan den staat hadden gedaan; maar nu de zaken eens zoover gevorderd zijn, wil men geen uitstel meer en wenscht, dat er hoe eer hoe liever eene beslissing kome. De publieke opinie heeft zich daarvoor zóó sterk uitgesproken, dat men nog vóór de behandeling der begrooting door de twee

kamer, die der spoorweg-ontwerpen wacht, welke [waa]rschijnlijk zullen aangenomen worden.

Ook omtrent onze Indische belangen heeft de openbare meening krachtig gesproken. Het artikel in het [Bata]viaasch Handelsblad bleef steeds het onderwerp van behandeling; en alhoewel daarin veel overdrijving voorkomt, erkende men toch, dat er ook waarheid in is. [A]anwervingen van troepen worden met kracht voortgezet en stoombooten, geschikt voor de Indische wateren, aangebouwd.

De troonrede heeft een zeer goeden indruk gemaakt, [om]dat het gunstige tafereel, dat zij van onzen toestand [ophangt], waarheid bevat. Onze Indische broeders zullen hetgeen daarin over Indië voorkomt, zeker met genoegen vernemen.

NEDERLAND.

Van den Specialen Correspondent van den Java-Bode.

(*Vervolg.*)

»Wij weten wel, een staatsman is niet gehouden, om bij [el]ke voorkomende gelegenheid te verklaren, hoe hij [ov]er de zaken denkt, maar wanneer de ministers aan [hu]t geëerbiedigd Hoofd van den staat woorden in den mond leggen, die den toestand en de behoeften des [Ri]jks moeten uitdrukken, dan mogt men verwachten, [da]t die woorden getuigen van een juist inzigt van den toestand en een vast plan voor die behoeften. Nu zegt de troonrede: »*Mogt* mijn gezag bedreigd worden, [da]n reken Ik niet alleen op mijne Zee- en Landmagt, die bij Djambi en Reteh haren moed en haar beleid zoo schitterend hebben aan den dag gelegd, maar ook op de vaderlandsliefde van het in Indië gevestigde deel van het Nederlandsche volk. De moordtooneelen van Banjermassing zullen niet ongestraft blijven, en de onderwerping van Boni zal met kracht worden voortgezet.

Dat hypothetische in de voorstelling, als of die bedreiging van 't gezag wel eens zou *kunnen* plaats hebben, die onbepaalde toezegging, dat de moordtooneelen zullen gestraft worden (gewoonlijk straft men de moordenaars) — zij verraden niet veel vastheid van overtuiging en bepaald plan tot handelen. Maar er is in de troonrede met betrekking tot Indie nog eene zonderlinge periode. De paragraaf aan deze voorafgaande zegt:

»Wanneer ik den hoogst bevredigenden toestand van 's lands geldmiddelen dankbaar erken, en overweeg dat die grootendeels de vrucht is der voordeelen, door de Oost-Indische bezittingen van het Rijk opgeleverd, dan besef ik niet minder Mijne roeping, om den bloei en de verdere ontwikkeling dier bezittingen te bevorderen. De offers *tot dat einde en tot handhaving* van het gezag aldaar vereischt, worden met geen karige hand gebragt.

Minst genomen is die gedachtenverbinding allerongelukkigst. Als men zoo dankbaar is voor genoten voordeelen, kan men dan de middelen, welke vereischt worden, om die voordeelen te verkrijgen en te vermeerderen, offers noemen, en kan men ze zoo in één adem gelijkstellen met de wezenlijke offers, om een bedreigd gezag te handhaven?

Maar wij treden in geene kritiek der troonrede. 't Doet ons slechts leed, dat zij aan al hare onbeduidendheid nog zooveel verwarring paart.

Waarschijnlijk zullen de discussien over het adres van antwoord op de troonrede, met uitzondering van die over de indische aangelegenheden, van weinig belang zijn. De discussien zouden misschien ook in dat opzigt eene bekorting ondergaan hebben, indien de interpellatie van den heer van Twist had plaats gehad; maar, wij zeiden het u reeds, deze werd verdaagd, en het komt ons dan ook voor, dat de waardigheid der kamer eischt, eerst den Koning te antwoorden, vóór men zich met de behandeling van eenig bijzonder punt inlaat. Alleen de constituering der kamer en hare afdeelingen moet daaraan voorafgaan. Deze had dan ook plaats in eene der eerste zittingen.

De heer van Reenen werd door eene aanzienlijke meerderheid tot eersten candidaat voor het voorzitterschap benoemd. Als tweede candidaat komt op de lijst de heer Dullert en als derde de heer Meeussen voor. Gewoonlijk viel die eer te beurt aan den heer Luijben, maar weinige dagen voor de opening der zitting, ontving men het berigt van zijn overlijden, na eene korte ongesteldheid, die eerst in de laatste dagen gevaarlijk was geworden. De heer Luijben was, na den heer Anemaet, het oudste lid der tweede kamer; hij bereikte den leeftijd van 72 jaren en was langer dan het vierde eener eeuw lid van de vertegenwoordiging. Hij behoorde tot de katholieke partij, indien 't mij vergund is op die wijze zijne rigting te karakteriseren en zijne candidatuur in 's Hertogenbosch werd nooit ernstig betwist. Den 11den October zal de verkiezing plaats hebben voor de vacature door zijn overlijden ontstaan. Vrij algemeen wordt zijn zoon als candidaat genoemd.

Ofschoon zeker de godsdienst met de benoeming van presidenten der kamer niet veel gemeens heeft, is toch de keuze van den heer Meeussen als derde candidaat zeer natuurlijk, daar deze eveneens tot de geloofsbelijdenis en de rigting van den heer Luijben behoorde. De heer Meeussen bezit evenwel grooter invloed en wordt gezegd eene liberaler denkwijze te zijn toegedaan.

In ieder geval duidt de keuze der candidaten, waaruit Z. M. den heer van Reenen als voorzitter heeft benoemd, de rigting van de meerderheid der tweede kamer aan, en nog sterker is deze zigtbaar uit de constituering der afdeelingen. Tot voorzitters werden benoemd de heeren van der Linden, Dullert, Poortman, van Hall en Thorbecke; tot ondervoorzitters de heeren Heemskerk, Meeussen, van Eck, Wintgens en Jaspers; terwijl de redactie van het adres van antwoord opgedragen werd aan de heeren van der Linden, Duymaer van Twist, Poortman, Wintgens en Akerlaken. Op een of twee uitzonderingen na, behooren al die namen tot de zuiver constitutioneele rigting en, zoo men dan al geene regering heeft, die van een vast stelsel uit gaat, de vertegenwoordiging zal dan toch weten wat zij wil.

Zoo de vooruitzigten in dit opzigt gunstig zijn, het doet ons waarlijk genoegen, dat wij van het land, waarmede wij in zoo naauwe betrekking staan, ook eene gunstige mededeeling mogen neerschrijven. Meermalen schreef ik u over Luxemburg en in een mijner laatste brieven, deelde ik u mede, dat het Luxumburgsche gouvernement eenigzins terug gekomen is van de despotische regeringswijze daar toegepast. Thans heeft het door eene nieuwe handeling getoond, dat het zich verzoenen wil met het volk. Een der hoofden van de oppositie, de heer Eberhardt, is tot wethouder der hoofdstad benoemd, en hoe schijnbaar onbeduidend dit feit ook wezen moge, als men nagaat, hoe de belijders der vrijzinnige beginselen daar in alle opzigten tegenwerking van de regering ondervonden, dan mag die onderscheiding van een hunner hoofden niet onopgemerkt blijven. Men zegt, dat het Belgisch gouvernement, of liever de koning der Belgen, voor Luxemburg gepleit heeft. In hoeverre dit waar is, zal zelfs de geschiedenis niet vermelden, want zoo de gouvernements daden voor het nageslacht geschreven staan, de individuele handelingen der vorsten blijven vaak verborgen, vooral nu, volgens het zeggen, de graaf van Vlaanderen met de leiding dier zaak was belast. Men schrijft intusschen aan de bemoeijingen van dien prins nog eene nevenbedoeling toe, en spreekt er van, dat hij aanzoek zou willen doen om de hand van prinses Marie, de jongste dochter van prins Frederik der Nederlanden. Indien zijn vader er in geslaagd mogt zijn — wat thans evenwel niet eens meer tot de twijfelachtige zaken behoort, want de kans daarop is geheel verloren,— om den graaf van Vlaanderen tot koning van midden Italie te doen verheffen, zou zeker dat huwelijk even eervol voor onze dynastie als voordeelig voor de Belgische geweest zijn. Immers, wij behoeven het u niet te verhalen, dat prins Frederik als de rijkste vorst in Europa wordt genoemd. Thans zou zijne nalatenschap slechts dienen, om de huishouding van een prins zonder politiek gewigt te doen schitteren, tenzij de familie Coburg een ander pied-à-terre vond ook voor dezen afstammeling, even als dit gevonden is voor zoo vele telgen uit dit talrijke huis, dat bijna in alle dynastiën is vertegenwoordigd.

Onder ons gezegd, mijn waarde, hoe wij ook in principe het stelsel van nepotisme afkeuren, wij kunnen het hun, die eene hooge positie in de maatschappij bekleeden, zoo euvel niet duiden, wanneer zij ook hunne bloedverwanten trachten te verheffen, en even weinig als het den koning der Belgen verweten kan worden, dat hij zijn zoon koning in Italie wilde maken, kan men het ook als eene misdaad den minister van financien toerekenen, dat de heer van Bosse, wethouder in Amsterdam, directeur werd der Nederlandsche Handel maatschappij. Ligt, dat hij, die de lasten van een openbaar ambt draagt, ook de lusten daarvan geniet.

Het doet ons daarom ook genoegen, dat een drietal leeraren aan de Delfsche akademie, die toch waarlijk in werkkring niet onderdeden voor de hoogleeraren, den professorstitel verkregen hebben. Dr. J. Pijnappel, mr. S. Keijzer en de hoofdingenieur van den waterstaat, Storm Buising viel die onderscheiding ten deel.

't Klinkt zeker vreemd: hoogleeraar in de waterbouwkunde, maar er bestaat geene [illegible] die er zich tegen verzet, en de heer Storm Buising is een der meest wetenschappelijke mannen van Nederland en overtreft in ijver voorzeker menigeen der dicterende professoren aan onze universiteiten. Wat de Keyzer betreft, als redacteur van de *Nederlandsch Indië* toont hij genoegzaam, *hoe* hij zijne vrije uren tot heil des lands aanwendt. (*Wordt vervolgd.*)

ENGELAND.

De Great Eastern.

De *Great Eastern* heeft zijn eersten proeftogt naar Portland gedaan en, wat betreft zijne machines als anderzins, volkomen aan de verwachting beantwoord. Op dezen togt heeft echter een noodlottig voorval plaats gehad. In de nabijheid van Hastings, heeft namelijk eene verschrikkelijke uitbarsting plaats gehad door den voorsten schoorsteen, die uit de machinekamer midden door den grooten gala-salon en de daaronder gelegen tusschendeks-kajuiten loopt en welke ramp aan verscheidene personen het leven heeft gekost. Om de hitte rondom den schoorsteen te verminderen en kolen te sparen, had men dezen, gelijk op vele stoombooten gebruikelijk is, met een ijzeren omkleedsel of mantel omgeven, welken men hier te lande *a feed-pipe casing* noemt. Deze mantel omgeeft den schoorsteen van het benedenste gedeelte van het schip tot boven het dek, en in de ruimte tusschen beiden wordt van boven af, door midden van een pomp, water gebragt, dat door den schoorsteen langzamerhand verwarmd wordt en van onderen in den ketel vloeit, die daardoor eene hoeveelheid water ontvangt, dat reeds warm is. De voordeelen van deze inrigting zijn dus gemakkelijk te begrijpen, doch het groote nadeel is daarin gelegen, dat de mantel spoedig lek wordt, het water op den grond neerdruppelt en het vuur onder de ketels uitdooft, òf wel er wordt in den mantel stoom ontwikkeld, die den geheelen toestel doet springen, als de kraan, waardoor het water wordt uitgelaten, niet behoorlijk in de dienst voorziet. Het laatste is bij de *Great Eastern* het geval geweest. De mantel van den voorsten schoorsteen was met stoom gevuld; hij sprong onder de groote drukking er van op den bodem, verbrijzelde alles in den omtrek, scheurde den schoorsteen beneden, en slingerde het bovenste gedeelte er van in de lucht, 't geen weder op het dek nederviel. Het was een der vreeselijkste uitbarstingen, welke ooit door den stoom zijn teweeggebragt. Geen ander schip, zelfs het grootste linieschip, had daaraan weerstand kunnen bieden; het ware uiteengeslagen en binnen weinige minuten gezonken. De *Great Eastern* weerstond echter dien schok; de uitbarsting bleef bepaald tot de ijzeren ruimte, waarin zij ontstond; geen enkele rib, geen enkele plaat raakte uit haar verband en zoo weinig had de geheele machinerie geleden, dat noch schroef, noch scheprad een oogenblik het werk moesten staken.

Behalve de bemanning, bevonden zich ongeveer 400 gasten aan boord. Het gezelschap zat aan tafel, toen het schip op de hoogte van Hasting arriveerde. Om de romantische kust in oogenschouw te nemen, verlieten verscheidene gasten nog voor het dessert de tafel; de overigen volgden hen spoedig naar het dek en aan deze gelukkige omstandigheid hadden zij hun leven te danken. Niet lang nog waren de gasten boven, of het voordek sprong als eene mijn open; de schoorsteen vloog in de lucht; uit de diepte steeg een geweldig gedreun op, gevolgd door reusachtige stoomkolommen, zoodat niemand tien stappen van zich af kon zien; allen, die zich bij den kapitein op de brug bevonden, stonden als verpletterd en niemand wist wat er gebeurde, toen plotseling een hagel van stukken ijzer, glas en hout op hen nederviel en hen dwong zich te verwijderen. Dit duurde eenige sekonden; toen dreef de stoomkolom eenigzins uiteen en maakte het mogelijk, een blik op de plaats des onheils te werpen. Uit de opening, waar de schoorsteen gestaan had, stegen als uit een krater voortdurend stoomkolommen op. Elk, die zijne bezinning niet verloren had, ijlde naar die plek. Kapitein Harrison, de eerste bevelhebber van het schip, greep een touw en liet zich daaraan, midden door rook en stoom, in den grooten salon af. Daar vond hij echter niemand dan zijn dochtertje, dat als door een wonder ongedeerd was gebleven. Kapitein Harrison zette vervolgens zijn togt voort, hetgeen echter geen gemakkelijke arbeid was. De kleine damessalon was vol overblijfselen van aan stuk geslagen voorwerpen; alles was verbrijzeld en vernield. Door de planken, welke op verscheidene plaatsen gespleten waren, kon men naar beneden zien in de ruimte, waar de ketels zijn. De deuren der ketels waren door de uitbarsting uiteen geslagen, de vlammen sloegen naar buiten en dreigden het schip aan te tasten.

Doordien er betrekkelijk weinig passagiers en onder deze zoovele zaakkundigen aan boord waren, was de verwarring minder groot, dan bij dergelijke rampen anders gewoonlijk het geval is. Doch hoe, indien ook eene uitbarsting in den volgenden schoorsteen mogt plaats hebben, waarvan de mantel gloeijend heet was! De bouwmeester van het schip, de heer Scott Russell, liet onmiddelijk, op dit gevaar bedacht, al de stoomkleppen openen en beval de snelheid van het vaartuig te verminderen. Het schip werd verder naar den wal gestuurd, ten einde, bij eene onverhoopte tweede uitbarsting, meer in het bereik van hulp te zijn, terwijl door middel van de stoompomp ontzaggelijke watermassa's in den brandenden oven werden geworpen. Allen waren druk aan het werk, toen plotseling het geroep: »een man over boord!" zich deed hooren. Men snelde naar de verschansing en werkelijk dreef het lijk van een mensch op de golven; het bleek dat te zijn van een stoker, die erge brandwonden had bekomen en door het gat, waardoor de asch wordt verwijderd, òf naar beneden gevallen, òf gesprongen was. Het scheprad zal hem vermoedelijk terstond gedood hebben.

Middelerwijl hadden zich eenige wakkere manschappen naar de eigentlijke plaats van het onheil, de ovens van den ketel, begeven, ten einde naar de stokers om te zien. Er waren er 12 beneden geweest; zij leefden, doch geen enkele onder hen, of hij had zware brandwonden bekomen. Langzamerhand werden zij naar boven gebragt; zes hunner zijn reeds bezweken, terwijl de overige zes mede in een hopeloozen toestand verkeeren.

Al hetgeen hier verhaald is, viel in het tijdsverloop van nog geen half uur voor. 20 minuten na de uitbarsting was de oorzaak er van geen geheim meer, waren de noodige maatregelen van voorzorg genomen, en wisten kapitein en passagiers, dat geen verder gevaar te duchten was. De brand in het beneden gedeelte van het schip was men ook door middel van de stoompomp meester geworden en de kapitein besloot dus, de reis naar Portland voort te zetten. Aan de passagiers werd nu vergund, het tooneel der verwoesting in oogenschouw te nemen. Die verwoesting was vreeselijk. De eene helft van den prachtigen grooten salon was een doolhof van scherven van allerlei grootte en vorm, de vergulde ijzeren zuilen waren gebroken, gebogen of verwrongen; de spiegels voor het meerendeel vergruisd, de meubelen vernield, tapijten en gordijnen aan flarden gescheurd. In den kleinen dames-salon was de verwoesting nog grooter; in de daaronder gelegen benedendeks-hutten en nog meer naar beneden in de ruimte, waar de mantel sprong, was het nog veel erger gesteld. In het geheel wordt de schade op £ 5000 begroot. De heer Scott Russell heeft op zich genomen, de schade binnen drie weken te herstellen.

Aangaande de oorzaak van de uitbarsting, kan men gerust aannemen, dat deze daarin gelegen is, dat de stoom tusschen den schoorsteen en den mantel geen uitweg kon vinden, doordien men de stoomklep, door eene onverklaarbare nalatigheid, vergeten had te openen. Dit wordt ook bevestigd door het verdict der jury, belast met de lijkschouwing van de slagtoffers der ramp. Dit verdict luidt als volgt: Dood door toeval; met de bijvoeging, dat het toeval is veroorzaakt door het sluiten van een kraan; dat niet blijkt, wie die kraan gesloten heeft; dat volgens het oordeel der gezworenen dergelijke kranen, op de wijze als dit op de *Great Eastern* het geval is, aangebragt, hoogst gevaarlijk zijn, en dat de machinisten geene genoegzame voorzorg hebben gebruikt.

PORTUGAL.

Lissabon, 17 Sept. De hertog van Oporto is, met de stoomfregatten *Estefania* en *Bartholomeo Dias* vertrokken, ten einde te Marocco maatregelen te nemen, ter bescherming van de Portugesche onderdanen.

— Daar de voorloopige concessie der spoorwegen van Lissabon naar Oporto en Bajadoz, aan den heer Salamanca is toegestaan, omdat niemand geneigd was de £ 40,000 te storten, voor het voorregt, om met hem te concurreren, laat de liberale drukpers zich uit over het groote wantrouwen van het publiek. Zij geeft voor, dat het eene politieke combinatie is, gevaarlijk voor de toekomstige onafhankelijkheid van Portugal, omdat het kapitaal van den heer Salamanca, afkomstig is van Maria Christina en Lodewijk Napoleon, en zegt, dat de spoorweglijn met opzet op een grooten afstand van het geschut van Elvas zal worden aangelegd. Spanje heeft altijd geweigerd, dezelfde breedte van het

spoor aan te nemen als Frankrijk, doch heeft er in het contract met den heer Salamanca op gestaan, dat de breedte van den Portugeschen spoorweg dezelfde moet zijn als die in Spanje, hoewel dit eene verandering in den aanleg van de reeds bestaande spoorwegen noodzakelijk maakt.

Op deze en andere gronden waren de invloedrijke en vaderlands-lievende mannen in Portugal er tegen, de Portugesche spoorwegen in handen te geven van Spanjaarden en hadden zij besloten, alles bij de Cortes aan te wenden, om Salamanca's contract te doen vernietigen, waar het nog moet goedgekeurd worden, eer het ten uitvoer kan worden gebragt.

TURKIJE.

Constantinopel, 21 Sept. Men moet den Turken vergiffenis vragen. De ontdekte zamenzwering bewijst, dat zij niet ongevoelig zijn voor het miscrediet, of liever voor de schande, waarmee de bestuurders het rijk overladen hebben. In dit vermolmde ligchaam zijn nog eenige zenuwen, wier trekkingen nog teekenen van leven geven.

De ongelukkige bevolking gevoelt maar al te zeer hare ellende en vernedering, maar zij leeft gelaten en stelt zich tevreden, met van tijd tot tijd eenig gemor te doen hooren tegen de roofgierige bende hooge ambtenaren, die den openbaren rijkdom verkwisten, den sterke tegen den zwakke ondersteunen en in plaats van regtvaardigheid willekeur doen heerschen. Daar was iemand, die het rijk uit dezen schandelijken toestand heeft willen verlossen. 't Was een scheik of hoofd van de derwischen, geboortig van Suleymanie in Kurdistan. Hij heet Ahmed Effendi en is, naar men zegt, een zeer kundig en wijsgeerig mensch, en volstrekt niet dweepziek. Voor ongeveer twee jaren kwam hij te Constantinopel. Daar heeft hij de regeringsmachine en de raderen, die haar in beweging brengen, van nabij bezien. Oogenblikkelijk vatte hij het plan op, zich te verzekeren van den sultan, zijne ministers en verscheiden andere hooge ambtenaren, en deze te vervangen door menschen, die meer hart bezaten voor het welzijn des volks en de waardigheid des lands. Eerst heeft hij een kern van uitgelezen mannen gevormd, op wier vaderlandsliefde hij dacht te kunnen rekenen: allengskens groeide het getal zaamgezworenen aan, en het Complot telde leden in het ligchaam der ulémas, onder de overheidspersonen en bovenal in het leger. De voornaamste hoofden waren, behalve genoemden scheik, Hussein pacha Djafer-Demo-pacha en Hassan-pacha, alle drie van het leger. Hussein-pacha is een Circassier, een braaf en loyaal, hoewel eenigzins overspannen soldaat, die in den aziatischen oorlog tegen de Russen dapper heeft gevochten en die zeer gezien was bij de hongaarsche en poolsche officieren in dienst van de Porte. Hij had het bevel over het kleine legercorps, dat tegen de Montenegrijnen was afgezonden en dat, digt bij Grahovo, bijna geheelenal door de kinderen des zwarten Bergs werd afgemaakt. Door allerlei intrigues, veel te lang om hier mede te deelen, heeft men hem voor dit ongeval verantwoordelijk willen stellen, ofschoon hij niet anders had gedaan, dan zeer tegen zijn wil de vereerde bevelen der keizerlijke commissarissen te volgen. Voor anderhalve maand heeft men hem naar Epirus gezonden, en de telegraaf heeft het bevel overgebragt, hem gevangen te nemen.

Djafer Démo-pacha is een albanische Turk; hij behoort tot een invloedrijke en geziene familie; hij heeft den veldtogt naar den Donau meegemaakt en zich door zijn kloekmoedig gedrag zeer onderscheiden.

Hassan pacha had het bevel over de forten aan de zwarte zee, bij den ingang van den Bosphorus.

Onder 't aantal opperhoofden moeten nog genoemd worden Bekir-Effendi, Muphti van Tophané. 't Is een schoon jongman van dertig jaren, met zeer verlichte denkbeelden, en die in zijn kring een grooten invloed uitoefent.

Het aantal zaamgezworenen te Constantinopel — alleen schat men op vijftien duizend en het geheele aantal op zestig duizend. Dit legioen patriotten was verdeeld in sectien van 100 à 150 man. De leden kenden slechts den chef dezer sectie, doch die der anderen niet. 't Geheim was goed bewaard.

Het plan der zaamgezworenen zou ll. vrijdag ten uitvoer gelegd worden. Kapitein Ibrahim-Aga, die, niet verre van het paleis des sultans, een post commandeerde, moest zich van Z. M. meester maken, wanneer hij uit de moskee terug kwam; op hetzelfde oogenblik zouden twee kleine vuurpijlen ten teeken strekken, om de ministers en andere, door de hoofden der zamenspanning aangewezen, personen gevangen te nemen. Alle noodige maatregelen waren voor het welslagen genomen, toen Hassan-pacha het plan in al zijn bijzonderheden aan Rizza-pacha, minister van justitie, is gaan openbaren. Onmiddelijk begonnen de gevangennemingen. Men spreekt van 1800 personen, die in handen der justitie zijn. De gevangenen zijn overgebragt naar de groote kazerne van Couleli, op den oever van den Bosphorus, aan de Aziatische kust. Daar zijn zij door een commissie, voorgezeten door den grootvisier, ondervraagd. Zij hebben volledige bekentenissen afgelegd, vooral wat het eigentlijke einddoel hunner onderneming was.

Allen hebben een vaste en waardige houding. Een jong luitenant, zoon van den Naïb, voor vier jaren uit den Caucasus naar Constantinopel gezonden, om in naam van Schamyl wapenen en geld te vragen, heeft Rizza-pacha harde waarheden doen hooren. Deze had hem, gedurende het verhoor, *Tchaphinn*, fielt, schurk genoemd, waarop de jonge Circassiër hem te gemoet voerde: «Gij — zelf zijt de schelm, gij hebt u verrijkt, door het land te plunderen, door regtvaardigheid en godsdienst met voeten te trappen, gij, die in weelde, te midden van den grootsten wellust leeft, terwijl het leger aan alles gebrek lijdt en sinds maanden de verschuldigde soldij vraagt.» Rizza-pacha wilde hem laten doodschieten; de raad van het Seraskerat, en later de groote raad van justitie, hebben voor de doodstraf gestemd, maar de sultan is er tegen.

Al de zaamgezworenen bekenden voor hunne regters, dat hun doel was, hen van hunne betrekkingen te ontzetten en hen door de beste en eerlijkste mannen des rijks te vervangen.

Zij wilden Turkije in de oogen van Europa verheffen, een einde maken aan de rooverijen der hooge ambtenaren, aan de dwaze verkwistingen van het keizerlijke paleis en aan de veilheid der regtbanken. In één woord, zij waren gedreven door een gevoel van nationale waardigheid. De mannen, die zij op het oog hadden, om de ledige plaatsen te vullen, zijn allen zeer geacht. Vele gewigtige betrekkingen zouden aan jonge Turken, die in Europa gestudeerd hebben, gegeven zijn, die thans voor het grootste gedeelte onbekend blijven, omdat de tegenwoordig in betrekking zijnde staatslieden er zich niet om bekommeren, naar behooren partij van hen te trekken.

Wat den sultan betreft, zoo weet men niet regt, door wien men dezen zou hebben vervangen, want 't is niet zeker, dat men den natuurlijken erfgenaam des troons gekozen had.

Onder de gevangen genomen personen, komen zeven kolonels en de *so'tas* der *médiassés* (seminariën of hooge scholen) voor, van de moskeën van sultan Ahmed, sultan Mehemmed en van Suleymanié. Het middenpunt was Tophané, waar negen stukken gereed stonden, om de beweging, in geval van wederstand, te ondersteunen. Het artilleriecorps heeft de grootste bijdrage tot de zamenzwering geleverd. Onder het aantal gearresteerden waren gisteren nog slechts drie werklieden, al de burgerlijke gevangenen bekleedden een zekere maatschappelijke positie.

Op de eerste tijding eener zamenzwering liep het gerucht, dat de moord aan de christenen op het programma der opperhoofden voorkwam. Dit gerucht had veel waarschijnlijks, en de regering droeg zorg, het niet te weerspreken. Ik heb zelfs alle reden om te gelooven, dat men het grond zocht te verschaffen, ten einde aan het fanatisme een daad toe te schrijven, geprovoceerd door de onkunde, de zelfzucht en het bederf der overheid. Wij hebben het der *Presse d' Orient* dank te weten, dat zij ons uit de dwaling heeft geholpen. Dit blad, hetwelk men van de geheele zaak goed onderrigt gelooft, heeft eergisteren in een klein artikel, dat heden in zijne groote editie opgenomen is, beweerd, dat de zamenzwering in geenen deele het afschuwelijk karakter droeg, 't welk men daaraan in 't geen de christenen betreft, toeschreef.

Den dag na de verspreiding van dit artikel, heeft hetzelfde blad van de Porte het bevel ontvangen, het stilzwijgen te bewaren, 't welk het doet, tot groot leedwezen van het publiek.

Daar iedereen geloof slaat aan de verklaring van de *Presse d' Orient*, die niet gewoon is de Turken te vleijen, schijnt men het exploiteren van 't idee van fanatisme opgegeven te hebben, en het *Journal de Constantinople* zelfs is gedwongen te erkennen, dat de zaamgezworenen niets kwaads met de christenen voor hadden.

Inderdaad lag dit denkbeeld zoo verre van hen, dat twee detachementen Pera en Galata moesten bewaken, b deze beide voorsteden tegen elke wanordelijkheid te b schermen; want het ware mogelijk geweest, dat te midd der opschudding de een of ander dweeper den chris nen overlast hadde aangedaan. Men spreekt zelfs v een manifest, dat zij tot Europa wilden rigten, om ten uitvoergelegde omwenteling te regtvaardigen.

Ter verklaring van de ontdekkingen van Hass pacha en van Arifi-Bey (een ambtenaar van Topha zegt men, dat de zamenzwering twee tijdperken be gehad; in het eerste zou alleen in geval van tegenstand bl stroomen; in het tweede zou men den Sultan en aanzienlijkste staatspersonen ombrengen, behalve e nigen, die als beter dan de rest beschouwd werden.

Hieruit zou een scheuring en daarna een verra gevolgd zijn. Doch deze lezing is minder zeker, d het voorafgaand verhaal.

Turken en Christenen hadden gewenscht, dat de z menzwering gelukt ware.

CHINA.

Hongkong, 29 October. Alles blijft hier in gedrukt stemming verkeeren. Een gedeelte van het 67ste r giment is hier van Calcutta aangekomen en het 3d Buffs wordt dagelijks verwacht. Men heeft in de me ning verkeerd, dat Shanghae gevaar liep, tijdens de daar geheerscht hebbenden oploop.

Men wil, dat een nieuwe opname van de mondin der Peiho bewezen heeft, dat groote schepen tot bij d forten kunnen naderen.

In den vroegen morgen van den 19den dezer, bra een verwoestende brand te dezer plaatse uit, die d pakhuizen van de H. H. Marsh, Rickomartz, de Victoria beurs en de billardkamer van het Handelshotel, beneVens de nieuw gebouwde kapel der Roomsch-katholy ken met een belendend huis vernielde. De schade wordt op ruim doll. 100,000 geschat.

Opéra.

Het was een gelukkig denkbeeld, om bij de opening van he tweede abonnementsjaar des Bataviaschen Schouwburgs, de *Barbie de Séville* ten tooneele te voeren, juist in verband met den pas aangekomen baryton, die de hoofdpartij in deze opera te vervullen heeft. Deze compositie van Rossini behoort, gelijk men algemeen weet, tot de juweeltjes van wat de italiaansche school — hoewel men bij Rossini duidelijk een streven opmerkt, om het breede en krachtige van den duitschen stijl te huwen met het zangerige, liefelijke en vrolijke des italiaanschen — in dit genre voortbragt.

Het personeel was ons bekend, behalve de heer *Carnaud*, de baryton, die Figaro voorstelde. Als we hem vergelijken met den Figaro van 't vorig jaar, dan verkrijgen we een resultaat, in alles ten voordeele van den heer Carnaud. Men ziet het hem aan, hij is met het tooneel vertrouwd, hij begrijpt het karakter van den Barbier ten volle en meer dan eens was hij zeer gelukkig in de vertolking. Een bepaald oordeel over hem uit te spreken, vinden wij voor alsnog onmogelijk; eenige aanmerkingen, die wij bij de voorstelling maakten, houden wij voor ons, omdat ze, naar wij hopen, later kunnen blijken ontstaan te zijn uit onbekendheid en vreemdheid. Het ensemble vonden wij zeer goed: ieder droeg naar vermogen bij, om de voorstelling goed te doen zijn, zoodat wij voor ons persoonlijk kunnen verklaren, een aangenamen avond te hebben doorgebragt, 't geen wij hopen, dat met al onze lezers het geval zal zijn.

(*Redactie.*)

Straat Sunda Doorgezeild.

DATUM.		VL G.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.		NAAR.
November	9	Engelsch	Excelsior	M. Fiathfal	Foo-Chow-Foo	6 Oct.	Londen
„	10	Hamburg	Congo	Diuse	Hongkong	27 „	Cork
„	—	Amerikaansch	Magi	Chever	Manila	6 „	New-York
„	—	Engelsch	Royal Souvereyn	J. Vibert	Batavia	9 Nov.	Cork
„	—	„	Alfred the Great	Wm. Wilson	Foo-Chow-Foo	24 Oct.	Londen
„	—	Nederlandsch	Maria Diederika	A. van Marion	Singapore	8 Nov.	„
„	—	Engelsch	Elisabeth	Owen	Manila	11 Oct.	„
„	—	„	Lammermuir	Shewan	Macao	28 „	„
„	—	Amerikaansch	Pampero	Wm. Lester	Shanghae	28 „	New-York
„	—	„	Nonpareil	Green	„	2 „	„
„	11	Fransch	Manzanilla	Martineau	Manila	5 „	Havre
„	—	Amerikaansch	Derby	S. Hutchinson	„	11 „	Londen
„	—	Engelsch	Valdivia	A. Malliday	Canton	26 „	Dublin
„	12	Spaansch	Gertrudis	Santiago de Aldamy	Manila	8 „	Santander
„	—	„	Zelde	Ramon Cordero	„	6 „	Cadix
„	—	Amerikaansch	Sultan	J. Berry	Shanghae	24 „	Londen*)
„	13	„	Agnes	R. E. Lepst	Batavia	12 Nov.	Padang
„	—	Nederlandsch	Cosmopoliet	C. J. Westeuink	„	— „	Amsterdam
„	—	Amerikaansch	Witcheraph	Boott	Foo-Chow-Foo	14 Oct.	New-York

*) De matroos Louis Coleman van Philadelphia is dd. 12 November ll. door den bliksem in Straat Sunda doodgeslagen.

Vertrokken schepen van *Batavia*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR.
November	13	Nederlandsch	bark	H. Willebrordus	J. Douwes de Boer	Nederland
„	—	„	„	Jacobus	J. J. van Loon	„
„	—	Ned. Indisch	stooms.	Palembang	W. A. Kuiler	Soerabaija via Samarang
„	—	„	brik	Passekan	Tan Siauwking	Pecalongan
„	14	Hamburg	schip	Joachim Christian	J. C. Holm	Hamburg
„	16	Nederlandsch	bark	Hermine Maria Elisabeth	U. Bonjer	Soerabaija
„	—	Ned. Indisch	„	Aboel Yoesoer	Sech Sultan bin Achmat	Samarang
„	—	„	„	Foelkool Haer	Said Mookain	Singapore
„	—	„	„	Sa-adah	Moh Arief	Banjermassing
„	—	Russisch	oorlogst.	Ascold	J. Ounkorsky	Rusland
„	—	Engelsch	schooner	Harriet	W. Black	Cocos Eilanden
„	—	Zweedsch	schip	Constance	S. P. A. Soderberg	Cheribon
„	—	Ned. Indisch	bark	Faidool Rachman	Said Ba-a le	Lampongs

In lading liggende schepen te *Batavia*.

VL G.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	brik	Louise Roelofina	J. A. Sijbrandi		Hanegraaff & Schuurman
„	bark	Jan Pieterzoon Koen	P. A. C. Hugenholtz	Samarang en Soerabaija	„
„	„	Sophia Koningin der Nederlanden	L. A. Klein	Rotterdam	Schimmelpenninck & Co.
„	„	Dolfijn	C. B. Brandligt		„
„	„	Johannes Anthonius	F. Metz		Landberg, Bezoet de Bie & Co.
„	„	Cheribon	Coers		„
„	„	Bellona	J. O. Klein		J. Cezaud & Co.
„	„	Copernicus	L. Visser	Samarang	„
„	„	Stad Schiedam	J. T. Wulp		„
„	„	Bilderdijk	M. Löschen		Morgan, Melbourn & Co.
„	schip	Soerabaya	de Boer	Rotterdam	Busing, Schröder & Co.
„	„	Cornelia	G. de Vries		van Ommeren, Kueb & Co.
„	bark	Alexander	Dekker		„
„	„	Ridderkerk	Teerlink		B. Kopersmit & Co.
„	„	Java	S. S. van Dam		„
„	schip	Elipse*	C. J. Doeksen		„
„	bark	Nederland en Oranje*	van Ruijven		Dümmler & Co.
Ned. Indisch	brik	Atiatool Rachman*	Sech Bafadel	Muntok	B. J. Jacobs.
„	bark	Joedoel Barie*	Sedh bin Jaffar	Soerabaija	„
„	„	Sarie Elmashoor*	Moh. Yasin	Samarang en Banjermass.	„
„	„	Alnoer*	Sech Sultan bin Achmat	Samarang	„
„	„	Saijeol Gair*	Sech Basarabiet	Cheribon	Buijs, Jacobsen & Co.
„	„	Al Osmanie*	Sech Bahasdan		„
„	„	Srie Balgair*	Sech bin Soenkar	Cheribon	„
„	„	Alhamdanie*	Said Ismael	Tagal en Soerabaija	„
„	„	Y Essenin*	Said Alkaf	Singapore	„
„	„	Fathus Seroer*	Sech Bagawie		„
„	brik	Roodschool Jena*	Moh Sard		„
„	„	Cheribon Packet*	W. F. Massingham		Pandel & Stiehans.
„	bark	Pictura*	K. H. Leonard	Soerabaija	W. Cores de Vries
„	schooner	Little Tot*	Katjong	Soerabaija	Morgan, Melbourn & Co.
Engelsch	bark	Joseph Bushby*	G. Justice	Singapore	Martin, Dyce & Co.
„	„	Richard Thornton*	Sinclair	Londen	„
Deens	„	Herluf Trolle*	A. C. Wandall		C. Bahre & G. Kinder.
„	„	Ludwig Holm*	L. Leigh		„
Hamburg	„	Arracan*	Kuhlker		Busing, Schröder & Co.
„	„	Amazone*	C. F. Riese	Holland	Metzendorff, Wilmans & Co.
Zweedsch	„	Superior*	Cullberg	Nederland	„
„	„	Avik*	Ahlborg	Singapore	Pitcairn, Syme & Co.
„	„	Hedwig*	Sjögren	Stockholm	Busing, Schröder & Co.
Oldenburg	„	Oldenburg*	H. H. Ringer		„
„	schooner	Alfred Hermann*	W. Brammer		E. Moormann & Co.
Fransch	bark	Fernand*	J. M. Blanchet	Nantes	„
Amerikaansch	„	Oriental*	Parker	Bremen	Maclaine, Watson & Co.
Meckelenburg	schip	Alt Meckelenburg*	Grosser	Sydney	„

Aangekomen schepen te *Batavia.*

Datum.		Vlag.		Namen der schepen.	Gezagvoerders.	Van.		Agenten.
Novemb.	12	Russisch	Oorlog	stooms. Ascold	J. Ounkovskij	Manila	27 Oct.	
„	—	Nederlandsch	bark	Per Aspera ad Astra	J. Admiraal	China	9 „	Landberg Bez. de Bie & Co.
„	—	Ned. Indisch	brik	Fathus Seroer	Sech Bagawie	Balie	2 Nov.	Buijs Jacobsen & Co.
„	—	„	schoener	Samanap	Pa Jamina	Sumanap	29 Oct.	Gezagvoerder
„	13	Nederlandsch	brik	Louise Roeloffina	J. A. Sijbrandi	Tjilatjap	3 Nov.	Haager en Schuurman.
„	—	Ned. Indisch	bark	Faidool Rachman	Said Ba-alie	Sumanap	31 Oct.	Buijs, Jacobsen & Co.
„	—	„	„	Oosterling	J. H. Walter	Macasser	6 Nov.	N. H. M.
„	—	Z. M.	stooms.	Ardjoeno ...... Kapt. lt. t/z.	van Hasselt	Banjermassing	9 „	
„	—	Ned. Indisch	„	Ambon	W. Vogel	Sinkawang	10 „	W. Cores de Vries.
„	—	„	bark	Roodathool Jaina	Moh. Said	Banjermassing	[illegible] „	Buijs, Jacobsen & Co.
„	—	Hamburg	„	Amazone	C. F. Riese	Amoij	21 Oct.	Metzendorff, Wilmans & Co.
„	14	Nederlandsch	„	de Beurs van Rotterdam	T. de Vos	Lossarang	12 Nov.	J. Cezard & Co.
„	—	Ned. Indisch	„	Cheribon Packet	W. F. Massingham	Cheribon	12 „	Paudel en Stiehaus.
„	—	Siam	brik	Hapgoan	Tio He	Siam	13 Oct.	Gezagvoerder.
„	—	Ned. Indisch	schoener	Chieftain	J. C. Kruijmel	Billiton	12 Nov.	Reynst en Vinju.
„	—	„	stooms.	Samarang Packet	J. F. Scheel	Samarang	13 „	Levert & Co.
„	—	Zweedsch	schip	Prins Carl		Kaap de G. Hoop		J. Cezard & Co.
„	—	Nederlandsch	bark	Macasser	Ripp	Amsterdam	28 Junij	

Aangekomen schepen te *Samarang.*

Datum.		Vlag.		Namen der schepen.	Gezagvoerders.	Datum.	Van.
November	4	Nederlandsch	bark	Telegraaph	P. B. Rulofs	1 Nov.	Batavia
„	—	Ned. Indisch	brik	Antoinette	Chasteau	14 Oct.	„
„	—	„	bark	Oeij Sinjo	Kauw Bien	1 Nov.	Tagal
„	6	Nederlandsch	„	Commercie Compagnie	G. J. Bruker	3 „	Cheribon
„	7	Ned. Indisch	stooms.	Palembang	Kuller	5 „	Soerabaija
„	—	„	„	Oenarang	S. van Hulsteijn	[illegible] „	Batavia
„	—	„	bark	Kiem Heg Ing	Oeij Bok Ing	[illegible] Oct.	„
„	8	„	schoener	Hap Eng	Tan Kie	[illegible] „	Riouw
„	—	„	stooms.	Javaan	H. Coldenhoff	1 Nov.	Soerabaija
„	—	„	brik	Alrachmanie	Machm. Seman	16 Aug.	Passeer
„	10	„	bark	Sara Eleonora	D. Schuijmer	[illegible] Nov.	Batavia

Vertrokken schepen van *Samarang.*

Datum.		Vlag.		Namen der schepen.	Gezagvoerders.	Naar
November	7	Nederlandsch	bark	Geertruida Maria	J. Mulder Drenth	Boni
„	—	„	„	Louis Meijer	C. Holtgrove	„
„	—	Z. M	stooms.	Gedeh	Luit. t/z. 1 kl. Croes	„
„	8	Ned. Indisch	bark	Fatas Banjermassing	Sarief Moh. Baharoon	Banjermassing
„	—	„	„	Alnoer	Sech Marzoekie	Batavia
„	—	Nederlandsch	„	Magdalena	J. Kooij	Nederland
„	—	Ned. Indisch	stooms.	Palembang	Kuller	Batavia
„	9	„	bark	Atitoor Rachman	Saha Bodin	Singapore en Riouw
„	—	„	stooms.	Oenarng	S. van Hulsteijn	Soerabaija
„	—	„	bark	Javaan	H. Coldenhoff	Batavia

In lading liggende schepen te *Samarang.*

Vlag.		Namen der schepen.	Gezagvoerders.	Bestemming.	Agenten.
Nederlandsch	bark	Alblasserdam	J. Thoen	Nederland	Mac Neill & Co.
„	„	Hugo Grotius	A. K. Zweede	Boni	Dorrepaal & Co.
Zweedsch	schip	Kronprinsen	C. E. Bathen	Nederland	„
Nederlandsch	„	Catharina Maria	A. Schuchard	Nederland	Mac Neill & Co.
„	bark	Johanna en Geertruida	P. Flens	Nederland	„
„	„	Calijpso	D. R. Nolles	Nederland	R. Kopersmit & Co.
„	„	Maleijer	P. K. Bok	Nederland	„
„	„	Telegraaph	P. B. Rulofs	Nederland	Mac Neill & Co.
„	„	Commercie Compagnie	G. J. Bruker	Nederland	Dorrepaal & Co.
Ned. Indisch	schoener	Srie Nagara	Intje Kandar		Gezagvoerder.
„	„	Jannette Maria	L. G. Danekes	Singapore	„
„	brik	Emilie	A. de Wolff	Singapore	„
„	„	Ellen	F. A. P. Wentholt	Japara	R. Kopersmit & Co.
„	bark	Bintang Bralch	Moh. Thahir	Grissee	Gezagvoerder.
„	„	Antoinette	Chasteau	Macasser	„
„	„	Fathul Hair	Sech Bahaloan		„
„	brik	Oeij Sinjo	Kouw Bien		„
„	bark	Kiem Heg Ing	Oeij Bok Ing		„
„	„	Hap Eng	Tan Kie		„
„	„	Alrachmana	Moh. Seman		„
„	brik	Sara Eleonora	D. Schuijmer		„
„	bark	Crinoline			[illegible]sman & Co.

MARKTBERIGT.

VAN DEN 9 TOT EN MET 24 SEPTEMBER 1859.

Te AMSTERDAM en ROTTERDAM.

(vervolg.)

Zie hier de beschrijving en taxatie der Droogerijen, tegen 4 October te Amsterdam in veiling aangeslagen.

Veiling Ned. Handel-Maatschappij.

30 Colli O. I. Gom Elastiek, Bo. ca. 3700 N. ℔.

Taxatie.
Per 50 N. ℔.

10 Zakken, ca. 300 N. ℔., mooi 2a., licht van kleur, vrij zuiver... *f* 120à —
20 Kranj. „ 3400 „ goed 2a,, donker van kl., vrij onzuiver „ 115 „ —

Ca. 2963 stuks Gutta Percha, ca, 12,000 N. ℔.

192 Stuks, ca. 1000 N. ℔. A. 13 stuks
B. 50 „ } pr. $1/2$ N. ℔.
BB. 123 „ } goed van kleur, zuiver,
D. 6 „ } grof van aard............120 cs.
2761 „ „ 11000 „ B. 945 „ iets mind. van kleur, grof van. aard en met veel houtdeel. 110 „
B3. 1816 „ over het algemeen iets mind 105 „

2292 Zakken Sago Meel., Bo. ca. 133,000 N. ℔.

1306 Zakken, ca. 84,000 N. ℔. } pr. 50 N. ℔.
566 „ „ 18,000 „ } doo gaande goed blank......... *f* $7^1/_4$ à $7^1/_2$
419 „ „ 31,000 „ }

1230 kisten Paarl Sago, Bo. ca. 86,000 N. ℔.

64 kisten, ca. 85,000 N. ℔. middelgrof van korrel, blank...... *f* 11 „ $11^1/_2$
420 „ „ 33,700 „ fijn van korrel, goed bl., iets bel. „ 10 „ —
746 „ „ 44,000 { 99 kn. fijn van korrel, blank........... „ 10 „ $10^1/_2$
{ 647 „ middelgr. van korrel, goed bl... „ 11 „ $11^1/_2$

438 balen Gambier, Bo. ca. 57,000 N. ℔.

Geperste bn. gewone kwaliteit.............................. „ 9 „ —

399 kn. Chin. Kaneel, Bo. ca. 11,000 N. ℔ pr. $1/2$ N. ℔.

Gewone bossen, krachtig van smaak, red. van kl., fust zwak. 58 à 59 c.

Veilling van Particulieren.

Taxatie:

Chineesche Kaneel.

pr. $1/2$ N. ℔.

1000 kn. kleine bosjes, krachtig van smaak, goed van kl. 59 à 50 cs.

Rad. Chinae. pr. 50 N. ℔.

396 balen, goede naturel kwaliteit; weinig gestoken............... *f* 5 à 6

Lange Peper.

460 balen: } goede kwaliteit............................... „ 20 „ 21
160 dito: }
10 kisten: goed prima, geelachtig van kluer, iets korstig......... „ 25 „ 26
71 dito: prima, geel van kleur.................................. „ 26 „ 27

Huiden. in eene zeer vaste stemming met stijgende prijzen en verminderenden voorraad. De omzettingen bestonden zoo te Amsterdam als te Rotterdam uit: 3900stuks O. I. ex *Prinses Amalia*; 2200 do. Runder en 950 do. Buffel ex *Amerika*; eene partij ex *Henriëtte*; 743 stuks ex *Aga memmon*; 500 do. Buffel ex *Nova Zembla*; 360 do. do. ex *Cornelia*; 1429 do. ex *Doggersbank* en 242 do. ex *Maarten van Rossem*, meest alle tot ferme prijzen, terwijl door de N. H. M. de in het vorig nummer opgegevene partijen O. I. bij inschrijving afgedaan werden, en de 500 stuks gezouten Australische Huiden tot zeer hooge prijzen koopers vonden.

Speserijen. In Noten, Foelie en Nagelen hadden geene afdoeningen plaats. Van Peper werden bij Particulieren verkocht, te Amsterdam op 8 dezer: 22 bn. witte tot 54 cs., en te Rotterdam op 21 dezer: 2900 bn. zwarte ex *Rotterdam*, Vooruit, Grondwet en *Gouverneur van Swieten*, waarvan 1800 bn. no. 1 tot 24 cs. en 900 bn. no. 2 tot 25 cs. genomen werden.

Metalen. Sedert het vorig berigt is in Banca Tin geene verandering te bemerken; te Rotterdam werden 1500 bl. tot *f* $84^1/_2$ en 500 bl. tot *f* 85 afgedaan; tot welken prijs men thans aanbiedt, om bij vast bod mogelijk iets lager af te geven, doch bij gebrek aan orders is thans geen *f* 84 te maken. In de andere metalen gaat evenmin iets om.

Katoen. In deze 14 dagen werden 160 bn. O. Indisch als 63 bn. Dhollerah, 67 bn. Oomrawattee en 30 bn. Broach tot iets lagere prijzen afgedaan. De stemming blijft zeer flaauw en kooplust is bijna niet te bespeuren.

Kadrang en Sapanhout. Niets gepasseerd. Bij kleinigheden zijn voor beide soorten de noteeringen te bedingen. Kurkuma. Met zeer weinig handel; de stemming blijft steeds gedrukt, en niettegenstaande men thans lager zou kunnen koopen, vertoonen zich geene koopers. Salpeter. Onveranderd, met weinig hande tot onveranderde prijzen.

Arak. De omzetting in dit artikel bepaalde zich gedurende de afgeloopen 14 dagen tot den verkoop van 50 Leggers, aangebragt per *Creole*, tot geheimen prijs.

Scheepstijdingen.

Door de N. H. M. is bekend gemaakt dat de schepen, laatst bevracht binnengekomen tot ult°. December 1857, welke men in de volgende bevrachtingen wenscht opgenomen te zien, disponibel moeten blijven tot vervoer van steenkolen naar Java à *f* 30 en van goederen à *f* 25 per Last.

Van wege het Gouvernement is op nieuw scheepsruimte gevraagd tot transport van 125 man troepen naar Batavia.

Bij inschrijving is aangenomen voor het transport naar Java van 20 militairen van hier en van 50 Afrikaansche militairen van St. George d'Elmina direkt, waaraan verbonden is eene retourbevrachting van Java, het schip Barend Willem, tegen franco passage, kostgeld volgens tarief.

Voor het vervoer van steenkolen van Pembray naar Soerabaija is bij inschrijving aangenomen het schip T. D. Visscher, tegen *f* 49 per Last.

Voor het vervoer van ijzer en steenkolen, van New Castle naar Java, is bij inschrijving aangenomen het schip Johanna Christina, à *f* 25 per Ton voor het groote perceel, en voor het kleine het schip Graafstroom, à *f* 27 per Ton

De N. H. M. heeft bij inschrijving bevracht naar Padang en terug, hetzij direkt, hetzij via Batavia, om 6 October zeilklaar te liggen, het schip Fortuna. Kapt. de Ligny, tegen *f* 109,90 per gemeten Last direkt, en *f* 118,80 per gemeten Last via Batavia.

MARKTPRIJZEN.

TE BATAVIA, DEN 15 NOVEMBER.

Arak, *f* 45,— met belangrijke afdoeningen.
Koffij, Java *f* 35,50,—
———, Padang,
Suiker N°. 16 *f* 16,—
Jenever A. V. H. bij Reynst en Vinju *f* 14,— p. kelder, in Consumptie.
Rijst, Indramaijoe met zakken, geen voorraad
———, witte Batavia, 1ste kwaliteit, *f* 140,— @ *f* 150,—
———, „ „ 2de kwaliteit, *f* 120,— @ *f* 135,—
———, Carga *f* 100 @ *f* 110,—
———, Gouvernement, 103%.
Wisselkoers op Holland 103 à $103^1/_2$%,— Engeland *f* $11^1/_4$,— Singapore *f* 2,70 China *f* 2,80,— Calcutta *f* 122,— niminaal.

Vrachten. Cornelia en Geertruida gecharterd voor eene lading Suiker en Rijst te Cheribon en Kandanghauer te laden naar Amsterdam tot *f* 60,— ℔ last dooréén.

TE SAMARANG, DEN 11 NOVEMBER.

Koffij, *f* 35,25,—
Suiker N° 16, *f* 16,—
Indigo, *f* 3,90 @ *f* 3,95,— voor superieure qualiteit.
Koehuiden, *f* 60,— ℔ kodie.
Buffelhuiden, *f* 40 @ *f* 45,— ℔ kodie.
Staart Peper, oogst opgeruimd.
Rijst ordinair wit, *f* 145,— ℔ koijang @ 28 picol. zonder zakken.
„ carga „ *f* 115 @ 130,— idem. idem.
Klapper Olie *f* 24,—
Katjang „ *f* 20,—
Rotting *f* 8 @ *f* 9,—
Kadjang Matten, *f* 8,—
Wisselkoers op Holland 6/m. 103 @ $103^1/_2$%.

TE SOERABAIJA, DEN 10 NOVEMBER.

Suiker *f* 16,—
Koffij, nominaal.
Rijst, (Carga) ℔ koijang *f* 125 @ *f* 135,—
Idem (witte) „ „ *f* 150 @ *f* 175,—
Koehuiden ℔ pic.
Arak ℔ legger *f* 45,—
Olie (Klapper.) *f* 25,—
Olie (Katjang) *f* 18,—
Kadjang Matten *f* 7,—
Rotting *f* 8,50 @ *f* 9,—
Wisselkoers 103%

Lijst der in het Entrepot aanwezige regalen.

VAN DEN 5 TOT EN MET DEN 12 NOVEMBER 1859.

Van Nederland per Ned. schip *Copernicus*, gez. Visser.

1 kt. adres *J. D. Ruijs.*
1 kt. gemerkt V No. 36/39.
1 kt. gemerkt T. B. No. 919/921.
1 kt. adres *J. E. M. Annokki*, adres *M. Bosman.*
1 kt. adres *Ridder de Stuers.*
1 kt. gemerkt V H.
1 pak adres *P. van Swieten Plate* te Tjilangkap.
1 pak adres *J. H. K. Croes* Luitenant t/z. 1ste klasse officier van Z. M. stooms. te Batavia.

Van Engeland per Eng. schip *Richard Thornton*, gez. Sinclair.

1 kt. gemerkt AD & CB [in een vierkant]
1 kt. gemerkt „ Holoways.
1 kt. adres *Adam.*

Van Nederland per Ned. bark *Dolffijn*, gez. Brandligt.

1 vt. gemerkt MBV.

Per Amerik. bark *Oriental*, gez. ....

1 kt. gemerkt B (in een vierkant) No. 3.

Van Nederland per Ned. bark *Jacobi*, gez.

pak gemerkt JM No. 2.

Per Eng. bark *Joseph Busby*, gez. Justice.

1 kt. gemerkt M (in een vierkant) No. 3.
1 vt. gemerkt JS & C No. 289.

Van Nederland per Ned. schip *Nederland en Oranje*, gez. van Ruijven.

1 pak gemerkt L & P No. 556.
1 pak gemerkt [illegible]F No. 17.
1 pak gemerkt O No. 7221.
1 pak adres *W. Bruining.*

Per Hamb. bark *Arracan*, gez. Kuhlker.

1 kt. adres *J. D. Ruijs.*
1 kt. gemerkt PS No. 2511.
1 pak gemerkt HS No. $25^1/_2$.
1 kt. gemerkt M. B. W. No. 1512/5.
1 kt. gemerkt S IJ (in een vierkant.)

Van Nederland per Ned. bark *Jan Pieterszoon Koen*, gez. Hugenholtz.

1 pak adres *H. M. van Dorp.*
1 kt. gemerkt JD & C.
1 kt. gemerkt H & S No. 10.

HANDELSBERIGTEN.

AAN- EN UITVOER TE BATAVIA,

VAN DEN 5 TOT EN MET DEN 8 NOVEMBER 1859.

Aanvoer.

Van China per Ned. bark *Jacoba*, gez. Schaap, agt. van Ommeren, Rueb en co.

50 kn. gember, *C. Bahre en G. Kinder.*
5 kn. meubelen, *Busing, Schröder en co.*
9 kn. aardewerk, *Landberg, Bezoet de Bie en co.*
8 kn. Chin. goederen, *Cassalette en co.*
1236 coll. Chin. goederen, *Order.*

Voor Samarang.

1013 coll. Chin. goederen

Van Rotterdam per Ned. schip *Copernicus*, gez. Visser, agt. J. Cezard en co.

100 vs. kop. munt, 50 kn. slaghoedjes, 21 do. pistolen, 163 vs. boter, 1 stoom cijlinder, 14 kn. diversen, 85 stav. ijzer, 99870 ℔ giet do. aukers en kettingen. *N. H. M.*
150 vs. boter, *Order.*
14 kn. koek en banket, *L. Platon en co.*
200 vs. boter, *Metzendorff, Wilmans en co.*
5 kn. diversen, *Reiss.*
56 bn. zakken, *B. Andreas en co.*
100 hammen, *Landberg, Bezoet de Bie en co.*
50 kn. wijn, *B. van Leeuwen en co.*
6 oxh. wijn, *Hunter, Houghton en co.*
3 kn. manufact., *Busing, Schröder en co.*
17 kn. .... *Gumprich en Strauss.*
141 led. leggers, *van Ommeren, Rueb en co.*
25 led. leggers, 7 kn. manufact , *E. Moormann en co.*
40 oxh. wijn, 90 vs boter, 85 led. leggers, *Agenten.*
553 coll. diversen, *Lading voor Samarang.*
324 coll. diversen, *Lading voor Soerabaija.*

Uitvoer.

Naar Nederland per Hamb. schip *Elbe*, gez. Muhlenroth, agt. Paudel en Stiehaus.

50 pic. rotting, 3277 do. suiker, 2782 do. rijst, 30 legg. arak. 100 kn. Jap. was, 1 bl. manufact., *B. Andreas en co.*
2 vn. spek, *Agenten.*

Naar Nederland per Pruiss. schip *Johan Martin*, gez. gez. Raddman, agt. Metzendorff, Wilmans en co.

4979 pic. rijst, 200 do. rotting, *Busing, Schröder en co.*
5300 pic. suiker, *Saportas en co.*

Naar Samarang, Soerabaija, Macasser, Timor Koepang, Delhi en de Moluccos per N. I. stoomb. *Menado*, gez. Couteron, agt. W. Cores de Vries.

50/m. man. sigaren, 4 vn. meel, 10 do. boter, 1 do. hagel, 1 kt. vogelzaad *Abeelen, Dennison en co.*
14 kn. manufact , 3 kn. doeken, 25 do. wijn, *Busing, Schröder en co.*
400 led. leggers, 400 boss. ijzeren banden, 1 kt. potjels, 3 do. gouv. goederen. 54 do. genie do. 8 ps. zout maten, 6 kn. diversen, 419 coll. gouv. goederen, 20 kn. wijn, 20/m. man. sigaren, *f* 200,000 zilv. munt. 1 kt. do. *Gouvernement*,
3 kn. sarongs, 5 do. modewaren, 55 keld. genever, uit entrep. *Gumprich en Strauss.*
4 kn. tjelies, uit entrep. *C. Bahre en G. Kinder.*
6 kn. doeken, 1 do. regaal, 2 do. modewaren, 1 do. diversen, *Adam en co.*
5 kn. manufact., 1 do. pleetwerk, 50 keld. genever, uit entrep. *E. Moormann en co.*
2 kn. wijn, 6 vn. meel, *van Riet en ter Gouw.*
1 kt. diversen, 12 do. cognac, 1 bl manufact., uit entrep. *Pandel en Stiehaus.*
10 ks. cognac, uit entrep. *Metzendorff, Wilmans en co.*
30 kn. shirtings, 9 do. gedr. katoen, 4 do. doeken, 9 st. ijzer, 2 kn. regalen, 20 [illegible] *en co.*
2 [illegible], 6 do. [illegible] *en co.*
1 kt. regaal, *Reynst en Vinju.*
2/m. goeniezakken, *J. Cezard en co.*
6 kn. koopmanschappen, *Said Aloewie bin Segaf.*
1 kt. sarongs, *Sech Awab Bagawie.*
40 kn. champagne, 30 do. rhijnwijn, 5 pijp madera, 30 vn. bier, uit entrep. *Landberg, Bezoet de Bie en co.*
2 kn. cotonetten, 1 do, sarongs, 2 do. manufact , uit entrep. *Tauber.*
1 kt. goud geld, *Sech Moh. Basandiet.*
2 kn. schildpad klauwen, *van Slooten, Morgan en co.*
1 jagtgeweer, uit entrep. *van Beresteijn.*
1 reiswagen, 4 vlampijpen, 1 kt. regaal, 2 pakk. do. 1 kt. manufact., 12 md. bier, 2 keld. genever, 7 vs. boter, 8 kn. wijn, 5 vn. vleesch, 2 paarden, *Agenten.*
1 kt. clarinetten en muzijk, *Gebr. Beijnon.*
5 kn. wijn, 25 vn. meel, 1 stel koffers, 3 pijp. madera, 50 md. min. water, 20 doz. siropen, 50 kn. bier, uit entrep *Cassalette en co.*
2 kn. woll. goederen, uit entrep *Martin, Dyce en co.*
6 kn. wijn, uit entrep. *van der Meulen en co.*
2 kn. koopmanschappen, uit entrep. *van Ommeren, Rueb en co.*
3 kn. diversen, *Paine, Stricker en co.*
11 kn. opium, uit entrep. *Joakim.*

Naar Borneo's Westkust per N. I. stoomb. *Ambon*, gez. Vogel, agt. W. Cores de Vries.

1 kt. schrijfbehoeften, *H. M. van Dorp.*
1 kt. bitter, 6 do. wijn, 36 [illegible] 2 kn. dranken, 1 do. boeken, 54 keld. genever, 14 ks. cognac, uit entrep. *van der Meulen en co.*
10 coll. gouv. goederen, 14 stav , [illegible] ijzer, 100 coll. diversen, *Gouvernement.*
1 kroonlamp, 1 kt. wijn, *John Pryce en co.*
1 stoomketel, *Dümmler en co.*
1 kt specie, *Reynst en Vinju.*
195 md., 50 kn. bier, uit entrep. *van Riet en ter Gouw.*

Naar Nederland per Eng. schip *Royal Soveryn*, gez. Vibert, agt. Maclaine, Watson en co.

4224 pic. suiker, *Fraser, Eaton en co.*
3793 pic. suiker, *van Eck en co.*
3159 pic. suiker, *Morgan, Melbourn en co.*

Naar Nederland per Hamb. schip *Europa*, gez. Vogler, agt. Metzendorff, Wilmans en co.

341 pic. suiker, 8246 do. rijst, 145 do. rotting, 60 legg. arak, *Agenten.*

Naar Nederland per Ned. schip *Ouderkerk aan den* [illegible] Kramer, agt. Metzendorff, Wilmans [illegible]

6357 pic. suiker, 60 legg. arak, 2 kn. [illegible] provisien 9 vs. verf, 6 [illegible] boss. mal· stokken, 4 pic. [illegible] steenpeper, 140 do. zw. do. 35 [illegible]
10/m. man. sigaren, [illegible] *en co.*
2 kn. diversen, 32 [illegible] *Gouvernement.*
6 [illegible] pic. [illegible], *N. H. M.*

Naar Nederland per Ned. schip *Cosmopoliet*, gez. Westenink, agt. Haager en Schuurman.

6414 pic. suiker, 1315 do. rijst, 120 do. rotting, *Agenten.*
1 kt. diversen, *van Beresteijn.*
2 kn. glaswerk, uit entrep. *O. I. M. v. Adm. en L.*
2 vn. vleesch en spek, uit entrep. *Batenburg en co.*

Naar New-York via Padang per Amerik. schip *Agnis*, gez. Lijsttle, agt. Paine, Stricker en co.

743 pic. suiker, 10 ps. afgodsbeelden, 1000 do. buffelhuiden, 39 pic. notenmuskaat, 49 do. witte peper, 2 kn. Jap. porcelein, 476 pic gomelastiek, 8 do. gutta percha, 100 do. gomdammer, 24 do. cubeben, *Agenten.*

Aangekomen Passagiers te Batavia,

van den 12 tot en met den 15 November 1859.

Met de Ned. bark Per Aspera Ad Astra, Kapt. J. Admiraal, de heer M. Koenen van China.

Met de N. I. brik Cheribon Packet, Kapt. W. F. Massingham, de heeren B. Bik en 2 dochters en E. J. Bedier van Cheribon.

Met de Ned. bark Beurs van Rotterdam, Kapt. T. de Vos, de heer W. L. Blankert van Lossarang.

Met Z. M. stooms. Ardjoeno, Kapt. Luit. t/z. J. A. K. van Hasselt, de Auditeur Militair Taunais van Banjermassing.

Vertrokken Passagiers van Batavia,

van den 12 tot en met den 15 November 1859.

Met de Ned. bark Jacobus, Kapt. J. J. van Loon, 2 gegageerde en 8 gepasp. Militairen naar Nederland.

Met de Ned. bark H. Willebrordus, Kapt. J. Douwes de Boer, mejufvrouwen C. de Bloes en Nepper naar Nederland.

Met de N. I. bark Foolkool Haer, Gez. Said Mooksin bin Abdulla, 6 Arabieren en 152 Inlanders naar Singapore.

SNELPERSDRUK VAN H. M. VAN DORP TE BATAVIA.